

ADP beynəlxalq güclərə çağırış etdi

Hürriyyət

SİZİN ÜÇÜN QƏZET

Nº02 (3245) 17 Yanvar / 2023-cü il

Həftədə 1 dəfə çıxır

Qiyməti: 60 qəpik

ANA XƏBƏR

**Vasif Talibovdan
doğum günündə
ağlasığmaz
addım...**

Dövlət büdcəsindən oğurlanan milyardlar

Tikinti
şirkətləri
büdcəni
necə talan
edir...

Gürcüstan üçün strateji
əhəmiyyətli layihə

GÜNÜN NƏBZİ

Xəbər

**"Vasif Talibov
haqqında
Naxçıvanda
qorxa-qorxa
danışirlar"**

Sərdar Cəlaloğlu: "Bu, uzunmüddət
Naxçıvanda repressiv rejimin mövcud
olmasıyla bağlıdır"

2

Layihə

**Azərbaycanın regional
əhəmiyyəti günbəgün artır**

Bakı-Ankara-Təl-Əviv birliyinə Misir
də qoşulmaqdadır

9

Layihə

**"Qarabağdakı erməni separatçılarna
qarşı ciddi tədbirlər başlaya bilər"**

Məhəmməd Əsədullazadə: "Rəsmi Bakı Rusiya
tərəfindən Qarabağa göndərilən Ruben Vardanyanın
əli ilə Kremlin planının qarşısını alıb"

5

Baxış

Kütləvi psixoz dönəmi...

O zaman Nizaminin əlyazmaları da
Şirvanşahlar sarayının həyətində
tonqala atılmışdı...

6

Sərbəst

Rəqs terapiyasının faydaları

Rəqs terapiyası, yaxud onun əsas
məqsədi nədən ibarətdir?

14

Müsahibə

**"Qarabağda hərbi
gərginlik ehtimalı artır"**

İlham İsmayıl: "Rusiya Ukraynada elə
bir cəhənnəm içindədir ki, Qarabağa
istədiyi diqqəti ayıra bilmir"

8

Xəbər

**"Onlar məndən asılı olmayaraq
qərar qəbul edirdilər"**

Misir Mərdanov: "Oturduğum yerdə
birdən eşidirdim ki, filan icra
başçısı direktor təyin edib"

2

**"İcra başçısı Vüqar Səfərov
məni ölümə təhdid edirdi"**

Naxçıvan sakini ona məxsus bərbərxananın
qanunsuz olaraq söküldüyünü deyir

Naxçıvan şəhər sakini Novruzov Əli Əsgər oğlu tərəfin-
dən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktu-
bu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, ona aid olan tikilini
qanunsuz olaraq əlindən alıblar. "Mən, Novruzov Əli
Əsgər oğlu, yazaraq sizə bildirirəm ki, Naxçıvan şəhər
1 saylı Dövlət Notariat Kontorunun 31 may 2004-cü il
tarixli, 4Ə-324 nömrəli qeydiyyatı ilə satın aldığım
Naxçıvan şəhəri Atatürk küçəsi 12 ünvanıdakı ümumi
sahəsi 19.6 kv.m olan qeyri-yaşayış sahəsini hə-
də-qorxu ilə əlimdən alıblar.

12

Ölkə

**Polis müstəntiqi "məsələni
yoluna qoymaq" üçün
şikayətçidən 5 min istəyib**

Sevda Əsgərova: "Cahangir Dövlətov
məndən 2 "Pejo" (Peugeot) markalı maşın
və 2 min manat nağd pul alıb, ardınca..."

Bugünlərdə "Hürriyyət"ə müraciət edən Naxçıvan Mux-
tar Respublikasının sakini, daha dəqiq desək Naxçıvan
şəhəri, Bahadur Abbasov küçəsi 100 ünvanında yaşa-
yan Sevda Həsən qızı Əsgərova Bakı şəhər sakini Ca-
hangir Duvangir oğlu Dövlətov tərəfindən aldadıl-
dığını bildirib...

7

Fakt

Qadınları toplayıb, 5 milyon ağac əkmək qərarına gəldi...

"Yaxşı bir layihəyə rəhbərlik etmək istəyirsinizsə, işə qadınlarla başlayın"

Seneqalın cənubunda yaşayan bir kişi qarşısına növbəti 5 il ərzində 5 milyon ağac əkmək kimi iddialı bir məqsəd qoyub.

Adama Dieme bu qərara 2020-ci ildə gəlib - Avropada bir neçə il işləyib Kazamans bölgəsindəki evinə qayıtdıqdan sonra.

48 yaşlı bu adam gənclik illərini xatırlayıb deyir ki, o vaxtlar ətraf kəndləri yüzlərlə nəhəng ağac əhatə edərdi, indisi həmin ərazilərdə cəmi bir ovuc ağacın qalması onu şoka salıb.

"Bezi kəndlərdə bir dəne də olsun ağac tapa bilməzsən. Onlar ağacları kəsir, lakin yerinə yenisini əkmək barədə düşünmürlər", - o BBC-yə deyib. Afrika boyunca meşələr seyrəkləşməkdədir və bunun səbəblərindən biri də səhrələşmə ilə əlaqələndirilir. Lakin bu ərazidə, Kazamans çayının geniş sahəsi boyunca, meşələri seyrəkləşdirən, güman ki, ağacların kəsilməsidir. Ağacları burada ev tikmək və ya ağacdən kömür hazırlamaq üçün kəsirlər.

Adama Dieme bu cür vəziyyəti dəyişmək əzmindədir. O, hazırda Kazamansda bir ispan qeyri-hökumət təşkilatında layihə meneceri vəzifəsində çalışır və eyni zamanda könüllü olaraq kənd təsərrüfatı üzrə təlimatçı kimi də işləyir.

İmkani elə də geniş olmadığından, o, işlərə başlamaq üçün öz cibindən beş min dollar xərcləyib, qalan vəsaiti təmin etmək üçün işə pul ianələri toplamağa başlayıb.

Qadınların iştirakı

Bölgədəki icmalarla qarşılıqlı əlaqə qurmaq və kütləvi qaydada ağac şitillərinin ekilməsini təşkil etmək üçün Adama Dieme bu işin öhdəsindən gələ biləcəyinə əmin olduğu qadınları layihəsinə cəlb etmək üçün çox çalışıb. Ağac ekən qadınlar sonradan həmin ağacdən yığıqları meyvələrini sata bilir. "Kənddə qadın yoxdursa - bu fəlakətdir", - Dieme deyib. "Yalnız qadınların yaşadığı kənd işə - cənnətdir. Qadınlar zəhmətkeşdir və hər gün səhərdən axşama kimi çalışırlar". "Yaxşı bir layihəyə rəhbərlik etmək istəyirsinizsə, işə qadınlarla başlayın", - Dieme əlavə edir.

O, ağac əkmək həvəsini gerçəkləşdirməklə eyni zamanda qadınlara da kiçik fermerlik biznesinə yiyələnmək və məhsullarını yerli bazarlarda satmaq imkanı yaradıb.

"İlk əvvəl, necə toxum əkməyi və məhsulu yetişdirmək üçün nə edəcəyimizi bildirdik", - Safi Yetou adlı qadın deyib.

"İndi bazarda satmaq üçün hər cür meyvəmiz var və heç kimdən asılı deyilik. Artıq hamımızın bank hesabımız var və heç kim mənə nə edib-etməməyi deyə bilməz. Əladır!"

Adama Dieme deyir ki, hansı ağacların ekiləcəyinə dair qərarı hər icma öz ehtiyaclarına uyğun verir. Cənab Dieme-nin layihəsi yerli Jola dilində "bizim ağaclarımız" mənasını verən Ununukolaal adlanır. Yerli icmaların ehtiyaclarından və ərazidəki torpağın xüsusiyyətlərindən asılı olaraq burada palma və tamarinddən tutmuş limon ağacına qədər 12 növ ağac ekilir.

Son üç il ərzində 142 mindən çox şitil ekilib. Bu, o deməkdir ki, cənab Dieme məqsədinə çatmaq istəyirsə, növbəti beş il ərzində hələ olduqca böyük sayda ağac əkməlidir. Lakin bu iş onu və partnyoru olan Yolanda Pereniguez-i narahat etmir.

Xanım Pereniguez dərziçiliklə məşğuldur və bu layihə üçün maliyyənin tapılmasında həlledici rol oynayıb: onun yaratdığı dizayn əsasında hazırlanan futbol maykalarını xaricdə 15 dollara satılır. Həmkarı Raymond Coly ilə birlikdə onlar kiçik bir emalatxanada iki tikmiş maşınını işlədərək yerli parçadan futbol maykaları tikirlər. Maykaların üzərinə baobab ağacının təsviri tikış üsulu ilə yerləşdirilir.

Satılan hər bir maykadan əldə edilən qazanca 15 ağac şitili almaq mümkündür. "Baobabın təsvirini Afrika ağacının rəmzi olduğuna görə seçmişəm", - xanım Periniguez deyib.

"Ağac ekilməsi layihəsinə kömək etmək üçün bütün bu maykaların dünya boyu, Avropaya və hətta Kanadaya göndərildiyini bilmək çox sevindiricidir", o vurğulayıb.

Evləri xilas edən baobablar

Kapok ağacının gövdəsinin oyulma üsulu ilə hazırlanmış kanoe qayığında Kazamans çayı ilə irəlilədikdə işə layihənin bu yerlər üçün nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğu bir qədər də aydınlaşdı.

Çayın ortasındakı kənd evlərinin yerləşdiyi kiçik bir adada su birbaşa çay boyu zolaqda duran tikililərə ya-

xınlaşmışdı, dayaqlar üzərində qurulmuş bəzi evlərin altına da artıq su gəlib çıxmışdı.

Su üzərində tikilən ev

On il əvvəl suyun səviyyəsi xeyli aşağı idi, yağmurlu mövsümlərin pik dövrü istisna olunmaqla, çayın suyu çox nadir hallarda gəlib kəndin qırağına çıxardı.

İndi işə çıxılmaz bir vəziyyət yaranıb və pisləşməkdə davam edəcəyi təqdirdə, yerli camaat evsiz-eşiksiz qala bilər.

Kənd başçılarından biri Conakry Bassene deyib ki, yerli camaat bu adada "yüz illər boyu" yaşayıb: "Suyun səviyyəsi qalxmaqda davam etsə, buradan çıxıb getməli olacağıq və bütün adaya səpələnəcəyik." Həm quruda, həm dəniz və ya çay suyunda davamlı inkişaf edə bilən baobab ağacları təbii sədd yaradılması məqsədiylə indi sahil xətti boyunca ekilib. Küləyin əsdiyi şitillər günəşin bir günü bar verən kölgəli ağaclara dönəcək.

"Ağaclar bizi xilas edə bilər", - Conakry Bassene deyir. - Ağaclar bizə həyat ümidi bəxş edir."

Əyləncə səhifəsi

Azərbaycan şirkəti Bodrumda 1 milyardlıq otelin yarısını aldı

Türkiyənin Bodrum şəhərinin ən dəbdəbəli oteli olan "Mandarin Oriental" otelinin yarısı Azərbaycanın "Paşa Holding" şirkətlər qrupuna satılıb. Türkiyə mətbuatı xəbər verir ki, alqı-satqısı müqaviləsi otelin sahibi olan "Astaş Holding" şirkətlər qrupu ilə "Paşa Holding" arasında imzalanıb. Sövdələşmənin məbləği açıqlanmayıb.

Qeyd edək ki, otel doqquz il əvvəl fəaliyyətə başlayıb. Sənədi "Astaş Holding"ın İdarə Heyətinin rəhbəri Vedat Aşçı və "Paşa Holding"ın icraçı direktoru Cəlal Qasımov imzalayıblar. "Düşünürəm ki, brendlərimizə uyğun olan bu tərəfdaşlıqdan yaranacaq sinerji daha uğurlu biznes və yeni əməkdaşlığa zəmin yaradacaq", - Vedat Aşçı imzalanma mərasimində deyib.

Öz növbəsində Cəlal Qasımov da holdingin Türkiyədə ilk investisiyalarını bank sektorunda etdiyini xatırladı: "2015-ci ildən "Paşa" Yatırım Bankı ilə Türkiyədə maliyyə sektorunda işləyirik. Bundan əlavə, biz daşınmaz əmlak və turizmə bir sıra investisiyalar qoymuşuq. Türkiyə şirkətlər qrupumuz uzunmüddətli investisiya strategiyasında mühüm yer tutur. Hesab edirik ki, bu ölkənin bir çox başqa sahələrdə, o cümlədən turizm sahəsində də mühüm potensialı var. Arzu edirəm ki, "Mandarin Oriental Hotel"dəki tərəfdaşlığımızı bütün tərəflər üçün faydalı olsun". Türkiyə mediası yazır ki, "Paşa Holding" şirkətlər qrupuna "Mandarin Oriental Hotel" ilə yanaşı, Bodrumda yerləşən "Allium Bodrum Resort & Spa" oteli də daxildir.

"Astaş Holding" 1980-ci ildə Almaniya Vedat Aşçı tərəfindən tekstil sənayesi üçün avadanlıq təchizatçısı kimi təsis edilib. Daha sonra turizm sənayesində işləməyə başlayıb. Şirkətin turizm sektoruna ən böyük investisiyalarından biri Bodrumda "Mandarin Oriental Hotel" və "Mandarin Oriental" lüks villa kompleksində rezidensiyaların tikintisidir. "Astaş Holding" bu layihəyə 2010-cu ildə Bodrumda 600 hektar torpaq sahəsi almaqla başlayıb və artıq 2014-cü ildə lüks otel və villa kompleksi istifadəyə verilib. Layihənin şirkətə 650 milyon dollara başa gəldiyi bildirilir, lakin otelin hazırkı bazar dəyərinin daha yüksək, hətta 1 milyard dollar yaxın olduğu təxmin edilir. Qeyd olunur ki, "Astaş Holding" və "Paşa Holding" arasında otelin səhmlərinin yarısının alınması ilə bağlı danışıqlar ötən il başlayıb.

Təsisçi:

Sərdar Cəlaləvli

Baş redaktor:

Vüqar Məmmədov

Tel: 070 333 22 85

012 496 98 93

E-mail: vuqar-mt@mail.ru

Dizayner:

Seymur Həsənov

"Hürriyyət" qəzetinin internet unvanı:

Hurriyyet.az

E-mail: hurriyyet@mail.ru

Tiraj: 2500

Redaksiyanın ünvanı:

AZ 1008, Bakı, akademik Ələşrəf Əlizadə küçəsi, 31

Telefonlar: 496-10-72; 496-08-35

Lisenzianın qeydiyyat nömrəsi: V 165

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Redaksiyanın kompüter mərkəzində yığılıb səhifələnilir və "Futbol+ servis" mətbəəsində çap edilir.

Bu işarə altında dərc olunan yazılar reklam xarakterlidir.

Qəzet 1991-ci ildən çıxır.

“Vasif Talibov işdən çıxarılsa da, adamlar onun haqqında qorxa-qorxa danışirlar...”

Sərdar Cəlaloğlu: “Bu, uzunmüddət Naxçıvanda repressiv rejimin mövcud olmasıyla bağlıdır”

“Vasif Talibovla bağlı məsələlər elə onun hakimiyyətin ilk günlərindən hökumətə də bəlli idi. Siyasi partiyaların liderlərinə divan tutulması, təhqir edilməsi, siyasi partiyaların fəaliyyətinin məhdudlaşması, qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrinin hakimiyyət nümayəndələri tərəfindən fiziki təzyiqə məruz qalması, qadın jurnalistlərin döyülməsi, təhqir olunması, alçaldılması və s. bütün bunlar hamısı beynəlxalq hesabatlarda da qeyd olunmuşdu”.

Bu fikirləri demokrat.az-a açıqlamasında Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) sədri Sərdar Cəlaloğlu deyib. Partiya sədri bildirib ki, sadəcə olaraq Azərbaycan hakimiyyəti vaxtında Naxçıvanda olan hadisələrə heç bir müdaxilə etmədi:

“Naxçıvan camaatında belə təəssürat yaranmış ki, Azərbaycan hakimiyyətinə hər hansı bir faktla məlumat verməyin heç bir mənası yoxdur. Azərbaycan hakimiyyət orqanlarına müraciət edib, öz hüquqlarını bərpa etmək mümkün deyil. Bu baxımdan, Naxçıvanda uzun illər qanunsuzluqlarla bağlı həm kütləvi informasiya vasitələrində, həm də partiyaların bəyanatlarında məlumat gedib. Sadəcə, Azərbaycan hakimiyyət orqanları Naxçıvanda baş verən qeyri-qanuni hərəkətlərə qarşı heç bir mövqe nümayiş etdirməyib. 5-6 ildən sonra əhali Naxçıvanda baş verənlər barədə, oradakı qanun pozuntuları ilə bağlı ümumiyyətlə hər hansı bir məlumat vermədilər. Bu gün Vasif Talibov işdən çıxarılmışına baxmayaraq, onun dövründə baş verən qanun pozuntuları ilə bağlı adamlar həddən artıq qorxa-qorxa danışirlar və ehtiyatlı mövqe tuturlar. Bu da uzunmüddət Naxçıvanda repressiv rejimin mövcud olmasıyla bağlıdır”.

Vasif Talibovdan doğum günündə ağlasığmaz addım

Yanvarın 14-də Naxçıvan Ali Məclisinin keçmiş sədri Vasif Talibovun 63 yaşı tamam oldu. Keçmiş “xan” əvvəlki illərdən fərqli olaraq, bu dəfə doğum gününü təntənə ilə qeyd etmədi.

Hurriyyet.az Naxçıvandakı mənbələrə istinadla xəbər verir ki, V.Talibov 63-cü doğum günündə ağlasığmaz addım atıb. O, malikanəsinin qapılarını onu təbrik etməyə gələn insanların üzünə bağlayıb. Mənbə deyib ki, ötən şənbə keçmiş sədri təbrik etmək istəyən insanlar olub. V.Talibovun doğum günündə həm yaxın qohumları, həm də onun sayəsində vəzifə tutmuş, var-dövlət qazanmış adamlar öz sadıqlıqlarını nümayiş etdirmək istəyiblər. V.Talibovu təbrik etməyə gələnlərin arasında hazırda Naxçıvanda vəzifə tutan bir neçə orta rəngli memurun da olduğu bildirilir.

Amma V.Talibovun orta əsr feodalların qəsrələrini xatırladan malikanəsi hamının üzünə bağlı olub. Mühafizəçilər onun göstərişinə uyğun olaraq, “Müəllim Bakıya gedib” deyərək, gələnlərin hamısını geri qaytarıblar. Onlar V.Talibov üçün gətirilən hədiyyələri də qəbul etməyiblər.

Mənbə deyib ki, V.Talibov 27 il sonra doğum gününü ilk dəfə oğlu, qızı və nəvələrinin əhatəsində sadə bir məclislə qeyd edib.

ADP beynəlxalq güclərə çağırış etdi

Düən ADP İdarə Heyətinin ölkə və beynəlxalq aləmdə baş verən ictimai-siyasi vəziyyətə dair növbəti toplantısı keçirilib. Partiyanın mətbuat xidmətindən “Hürriyyət”ə verilən məlumata əsasən, İdarə Heyəti ilk növbədə Rusiyanın Ukraynaya qarşı başladığı işğalçı, təcavüzkar müharibənin daha amansız xarakter alması, hər iki tərəfdən müharibə qurbanlarının sayının durmadan artması məsələsinə münasibət bildirib.

Beynəlxalq qınaqlara, müharibəni dayandırmaq çağırışlarına baxmayaraq Putin Rusiyanın müharibə planlarından geri durmaması faktına diqqət çəkən partiya rəsmiləri son vaxtlar adıçəkilən ölkənin Ukraynanın dinc əhalisinə, mülki obyektlərə raket zərbələri endirməsi faktını qətiyyətlə pisləyib və beynəlxalq gücləri Rusiyaya qarşı daha təsirli sanksiyalar tətbiq etməyə, bu terrorçu dövləti, onun hərbi-siyasi elitesini beynəlxalq məhkəmə qarşısına çıxarmaq üçün təcili tədbirlər görməyə çağırıb.

İdarə Heyəti eko-fəalları Xankəndi-Laçın yolunda keçirdiyi dinc aksiyanın davam etməsinə təqdir edib, bu aksiyanın Azərbaycana məxsus qızıl yataqlarının istismarının dayandırılması, mərkəzi Ermənistan hakimiyyəti ilə separatçı rejim arasında fikir ayrılığının yaranması baxımından əhəmiyyətini qeyd edib və hakimiyyəti bu dinc aksiyaya qarşı Ermənistan tərəfindən aparılan əks təbliğatın qarşısını almaq üçün siyasi, diplomatik səyləri gücləndirmək, onların humanitar fəlakət barədə yaydığı şayələrin aradan qaldırılmasına yönəlik ciddi addımlar atmağa çağırıb. Eyni zamanda, gizli yollarla Ermənistan Xankəndi iqtisadi zonasına ayrı-ayrı şəxslərin, hərbi təyinatlı yüklərin daşınmasının qarşısını almaq üçün bütün vasitələrdən istifadə etməyə, bu istiqamətdə axının qarşısını almaq üçün tədbirlər görməyə çağırıb.

İdarə Heyəti “Siyasi partiyalar haqqında” yeni qanunun qəbul edilməsi məsələsinə münasibət bildirib. Qeyd edilib ki, ilk layihəyənin Milli Məclisdə müzakirəsindən sonra nisbi dəyişikliklər edilməsinə bax-

Partiya Rusiyanın hərbi-siyasi elitesini beynəlxalq məhkəmə qarşısına çıxarmaq üçün təcili tədbirlər görməyə səsləyib

mayaraq, bu qanunun siyasi partiyaların fəaliyyətini süni şəkildə məhdudlaşdıran müddəaları qüvvədə saxlanılmış, qanunun qəbulu zamanı Avropa Şurasının Venesiya Komissiyasının rəyi öyrənilməmiş və nəticədə hakimiyyətin siyasi istəyinə uyğun bir qanun ərsəyə gəlmişdir.

İdarə Heyəti ölkədə mövcud olan siyasi motivli həbslərə də diqqət çəkib və bir sıra siyasətlərin, ictimai aktivistlərin həbsə atılmasından ciddi narahat olduğunu diqqətə çatdırıb. Partiya rəsmiləri bu və ya digər adlar altında həbs edilən şəxslərin - VIP sədri Ə.Əliyevin, Müsavat Partiyasının üzvü T.Yaqublunun, ictimai fəal B.Hacıyevin, İ.Asanlının, tanınmış jurnalist Ə.Zeynallının və adı çəkilməyən digər siyasi məhbusların dərhal azadlığa buraxılması üçün ölkə prezidentini bu istiqamətdə humanist addımlar atmağa çağırıb.

İdarə Heyəti çağdaş tariximizə “Tərtər cinayətləri” kimi daxil olan hadisələrə bir daha münasibət bildirib, “5-ci kolonun” əli ilə törədilən bu hadisələri milli ordumuza, onun zabıt və əsgərlərinin şərəfinə qarşı

yönələn, dövlətin dayağı olan ordumuzun hərbi qüdrətinin zəiflədilməsinə xidmət edən hadisə kimi dəyərləndirib və hakimiyyəti bu əməli törədən, onun başında duran qüvvələri, başda keçmiş Respublika prokuroru Z.Qaralov, Hərbi Prokuror X.Vəliyev, sabiq baş qərargah rəisi N.Sadıqov və bu cinayətdə adı keçən digər şəxsləri ədalət məhkəməsinə cəlb etmək üçün addımlar atmağa, onları müharibə qanunlarına uyğun mühakimə etməyə çağırıb.

İdarə Heyəti yeni təqvim ilinin başlağında ölkə başçısı tərəfindən əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması ilə bağlı verdiyi sərəncam çərçivəsində minimum əməkhaqqının və büdcə təşkilatlarında çalışan işçilərin, o cümlədən sosial müavinətlərin və pensiyaların artırılmasını təqdir edib. Eyni zamanda atılan addımlar ölkədəki infilyasiyaya, bahalaşmaya adekvat olmadığına və əhalinin bəzi həssas qruplarını əhatə etmədiyinə görə yarımcı addım kimi dəyərləndirilib.

Hazırladı: KƏNAN

“Onlar məndən asılı olmayaraq qərar qəbul edirdilər”

Misir Mərdanov: “Oturdugum yerdə birdən eşidirdim ki, filan icra başçısı direktor təyin edib”

Riyaziyyat-Mexanika institutunun direktoru, sabiq təhsil naziri Misir Mərdanov prodüser və aparıcı Samir Xətta- bın “Birincilər” verilişinin qonağı olub.

Misir Mərdanov nazir olduğu dövrdə bəzi qərarların ondan xəbərsiz verildiyini bildirib: “Mən bacardığımı imkan daxilində etmişəm. Elə şeylər olub ki, imkan verməyiblər etməyə. Mən nazir olduğum 15 ilin sonuncu illərində Azərbaycan Prezidentinin yanında Təhsil Komissiyası yaratdılar. Əsas məsələni onlar edirdi, ancaq cavabdehlik məndə deyildi. Onlar məndən asılı olmayaraq qərar qəbul edirdilər”.

Misir Mərdanov deyib ki, direktorlar ondan xəbərsiz təyin olunublar:

“Misal üçün, bu gün bütün məktəblərə direktorunu nazir təyin edir, müəllim-

ləri nazir işə götürür. Mənim 15 illik fəaliyyətim dövrümündə bu işlərin heç birinə mən baxa bilmirdim. Mən oturdugum yerdə birdən eşidirdim ki, filan icra baş-

çısı direktor təyin edib. Bunu da edən həmin o Təhsil Komissiyası idi. Halbuki qanunda yazılmışdı ki, yerli icra hakimiyyəti orqanları təhsilin idarə olunmasına müdaxilə edə bilməz. Bu olsa da, yuxarıda oturanlara elə ələmişdilər ki, onlar həll edirdilər. Ancaq heç kəs də onlardan soruşmurdu ki, təhsilin vəziyyəti niyə belədir. Cavab verən mən, qərar verən onlar idi.

Mən hər zaman deyirdim ki, dünya olimpiadalarına gedib yer tutan uşaqlar müvafiq ixtisaslar üzrə ali məktəbə imtahanı qəbul olunsun. Komissiya bu fikrimi heç yaxına da qoymadı. Halbuki elə adam Azərbaycanda 10 nəfər ola bilər, onlar da bu 10 nəfərə imkan vermirdilər ki, olimpiada nəticəsinə görə imtahanı ali məktəbə qəbul olsunlar. 10 ildən sonra bu qanun qüvvəyə mindi. Belə hallar çox olub və buna görə təəssüf hissi keçirirəm”.

Son dövrlər qonşu Gürcüstan beynəlxalq nəqliyyat dəhlizlərinin yenilənənən güzərgahında önəmli mövqeyə gəlməyə çalışır. Məlumdur ki, Gürcüstan Qara dənizin şərq sahilində Anakliya da dərin dəniz limanı tikmək fikrində idi. Bu barədə Gürcüstanın baş naziri İrakli Qaribaşvili bildirmişdi. Onun fikrincə, bu, region üçün strateji və kommersiya baxımından əhəmiyyətli bir obyektir.

Dəyəri 2,5 milyard dollar olan layihə şərq Qara dəniz sahilində iri konteyner gəmilərini qəbul etmək qabiliyyətinə malik ilk dərin dəniz limanı olacaq. Anakliya regional əlaqəni gücləndirəcək və Gürcüstanın tranzit potensialını artıracaq. Bu, həmçinin Qara dənizin təhlükəsizliyini gücləndirməyə kömək edə bilər.

Beləliklə, Gürcüstan layihəyə nəfəs verməyə cəhd edir.

2016-cı ildə limanın tikintisi və istismarı üzrə müstəsna hüquqa malik olan Gürcüstan-Amerika şirkəti olan "Anakliya İnkişaf Konsorsiumu" tikinti işini aparmağa çalışıb. Konsorsiumun təsisçisi, hazırda müxəlif siyasi partiya rəhbərlik edən gürcü bankir Mamuka Xazaradze iddia edir ki, Gürcüstan hakimiyyəti layihəni sabotaj edib. Xazaradze Gürcüstanın ən varlı adamı, keçmiş baş nazir və hakim "Gürcü Arzusu" partiyasının qurucusu Bidzina İvanişvili ilə toqquşub. Gürcüstan hakimiyyəti isə hər hansı qanun pozuntusunu inkar edir.

Baş nazir hazırda dövlətin təşəbbüsə 51% pay alaraq və əlavə tərəfdaşların seçilməsi üçün beynəlxalq müsabiqə elan etməklə Anakliya limanını tikəcəyini deyir. Gürcüstan hökumətinə qarşı arbitraj işi davam edən "Anakliya İnkişaf Konsorsiumu" isə iddia edir ki, heç bir nüfuzlu maliyyə institutu və ya şirkət, xüsusən də Gürcüstanın layihəni idarə etmək təcrübəsini nəzərə alsaq, dövlətin payı çoxluq təşkil edərsə, investisiya qoymağı seçməyəcək. Bu, mötəbər investorlar geri çəkildiyi təqdirdə, qeyri-maliyyə motivləri olan şübhəli xarici iştirakçıların ortaya çıxması riski yaradır ki, bu da Qərbin narahatlığını artırır.

ABŞ, Rusiya və Çin layihənin başlanğıcından bəri onu diqqətlə izləyirlər. Üçünün də narahatlıq üçün səbəbləri var. ABŞ üçün bu təşəbbüs Gürcüstanı Qərbə yaxınlaşdırma və Tiflis iqtisadiyyatını yaxşılaşdırmaqla özünü Rusiya və Çinin qarşısınınmaz hərbi-iqtisadi təsirindən qorumağa kömək edə bilər. ABŞ-ın Gürcüstandakı səfiri bu yaxınlarda ABŞ-ın limanın tikintisini dəstəklədiyini təkrarladı və bunun Gürcüstan iqtisadiyyatına və "Qara dənizə istiqamətlənməyə" kömək edəcəyini iddia etdi.

Konqresin ABŞ-ın Qara dənizlə bağlı strategiyasını əks etdirən təklifi də oxşar mövqedən çıxış edir. Bu sənədə əsasən, ABŞ Qara dəniz dövlətlərinə yardımı artırmalı, Rusiya və Çinin iqtisadi nüfuzunu məhdudlaşdırmalı və ABŞ-ın regional biznes əlaqələrini gücləndirməlidir.

Gürcüstan üçün strateji əhəmiyyətli layihə

Anakliya limanının tikintisi böyük güclərin diqqət mərkəzindədir...

Bu arada, Çin də layihəyə Qara dənizdə möhkəmlənmək və "Bir Kəmərlər və Yol Təşəbbüsü" (BRI) vasitəsilə bölgədəki bağlantılarını yaxşılaşdırmaq üçün mümkün vasitə kimi baxır.

Qara və Xəzər dənizləri arasında yerləşən Gürcüstan Şərq-Qərb dəhlizində önəmli həlqədir və bu, ölkəni Rusiya və İrandan yan keçməklə Avropaya giriş qapısına çevirir. Gürcüstan tedarük marşrutlarını şaxələndirmək və ixracatda Rusiya və Çindən asılılığı məhdudlaşdırmaq istəyən Mərkəzi Asiya ölkələri üçün əlverişli alternativdir. Rusiyanın Ukraynaya qarşı davam edən təcavüzkar müharibəsi ilə Gürcüstanın tranzit potensialına maraq artır.

Çindən Qazaxıstan, Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan vasitəsilə Avropaya daşıma yolu olan Orta Dəhliz hazırda əsas diqqət mərkəzindədir. Anakliya Limanının tikintisi Orta Dəhlizin potensialını əhəmiyyətli dərəcədə artırmağa və Asiyadan Avropaya keçidi artırmağa imkan verəcək. Bu marşrut Rusiyadan keçən Şimal marşrutu ilə rəqabət aparır. Şimal marşrutu ən sürətli və ən yüksək tranzit imkanlarına malikdir. Amma Qərbin Kremlə qarşı tətbiq etdiyi genişmiqyaslı sanksiyalardan sonra Rusiya üzərindən daşımalar intensiv təzyiq altındadır. Anakliya limanı Çinə Qara dənizdəki mövqeyini gücləndirməyə və "Bir Kəmərlər, Bir Yol" layihəsini inkişaf etdirməyə kömək edəcək.

Bir neçə il əvvəl bir Çin şirkəti indi Anakliya sövdələşməsinə maraq göstərsə də, sonradan müsabiqədən çəkildi. Belə bir addım, şübhəsiz ki, Çinin borc tələsi diplomatiyasına uyğun gəlir. Beləliklə, kapital qarşılığında yoxsul ölkələr əsas aktivlərin sonradan əldən çıx-

ması riski ilə əlçatmaz borclarla "yehərlənirlər". Bəzi ekspertlər Çinə borclanmanın dürüst anlaşılmasına dair mübahisə edirlər, lakin bu kreditlərin ümumi məbləği göz oxşayan dərəcədə yüksəkdir və şərtlər çox vaxt aydın təqdim olunmur.

Kreml limana tam nəzarəti ələ keçirməyə, bu layihədən ən az qazanan Rusiya olacaq. Anakliyanın iqtisadi və strateji əhəmiyyətini nəzərə alaraq, Rusiya keçmişdə bu layihəyə qarşı çıxıb. Anakliya Rusiyanın Qara dənizdəki Novorossiysk limanı ilə rəqabət aparacaq və Qərbin Gürcüstan limanlarında iştirakı Kremlə "meydan oxumaqdır". Gürcüstanda ilk dərin dəniz limanı olan Anakliya həm də NATO təlimləri və Qərb hərbi gəmilərinin və sualtı qayıqlarının "dayanacaq" yeri kimi hərbi məqsədlər üçün istifadə edilə bilər. Rusiyanın Qara dənizdəki hökmranlığını cilovlamaq Kremlin şiddətlə müqavimət göstərdiyi bir şeydir. Gürcüstan hakimiyyəti Anakliya dəniz limanı layihəsini yenidən işə salmağa hazırlaşarkən, onun sonda Rusiya və ya Çinin əlinə keçməsi təhlükəsi hələ də qalmaqdadır. Liman Qərbin maraqlarına uyğun sərmayələrlə qurularsa və idarə olunarsa, Qərb əhəmiyyətli faydalar əldə edə bilər. Tikinti sövdələşməsindəki hər bir gedişatı diqqətlə izləmək lazımdır.

Digər tərəfdən, Gürcüstan başqa bir layihədə də önəmli yer tutur. Belə ki, son məlumatlara görə, Rusiya-Gürcüstan-Ermənistan trans-Qara dəniz marşrutu bərpa olunmasına dair iş gedir.

2023-cü ilin birinci rübündən gec olmayaraq, iki illik fasilədən sonra Poti (Gürcüstan) limanı ilə Rusiyanın Qafqaz (RF) limanı arasında yükdaşımalarda istifadə olunan, Qara dənizdən keçən bərə

xətti müntəzəm istismara veriləcək. Ermənistan və Rusiya arasında Gürcüstan üzərindən tranzit daşımaları iki illik fasilədən sonra bərpa olunacaq. Bunu Ermənistan televiziyasında ölkənin iqtisadiyyat nazirinin müavini Narek Teryan deyib.

Nazir müavini qeyd edib ki, bu məsələ "artıq siyasi sferadan çıxıb" və bu arteriyanın texniki-iqtisadi aspektləri "Rusiya və Gürcüstan tərəfdaşları ilə razılaşdırılıb". Burada digər məsələlərlə yanaşı, bu bərə xəttinin və Poti limanının operatoru olan Hollandiyanın "APM Terminals Poti" şirkətinin Rusiya yüklərinə və onun daşınmasına qarşı sanksiyaların dayandırılması ilə bağlı razılığı da aiddir. Eyni zamanda, N.Teryan qeyd edib ki, hələ 2022-ci ilin sentyabrında Rusiya ilə Ermənistan arasında bu marşrut üçün nəzərdə tutulan bərələr və qarşılıqlı ticarət mallarının siyahıları Hollandiya tərəfi ilə ilkin olaraq razılaşdırılıb.

Bu xəttin 2022-ci ilin aprelində, daha sonra iyunda müntəzəm istismara verilməsi planlaşdırılırdı. Lakin sonradan sözügedən Hollandiya şirkəti Poti-Qafqaz marşrutunun sanksiyalardan çıxarılmasına razılıq vermədi.

Bu bərə xətti Rusiya Federasiyası və Belarus dəmir yollarının Gürcüstan və Ermənistanın dəmir yolu şəbəkəsi ilə əlaqəsini təmin edəcək, eyni zamanda Avrasiya Şimal-Cənub dəhlizinin trans-Qara dəniz sektoruna çevriləcək. Ekspert hesablamalarına görə, bu xəttin müntəzəm istismarı Rusiya və Belarus arasında Ermənistanla ticarətin həcmi azı bir yarım dəfə artırmağa imkan verəcək; Rusiya və Belarusun Gürcüstanla ticarət dövriyyəsinin 25-30% artması mümkündür.

Bərə arteriyasının dövlətlərə arası iqtisadi faydalarını nəzərə alaraq, Cənubi Qafqaz Dəmir Yolu (Ermənistan) Ermənistanda bu marşrutun quru hissəsində tarifləri üçdə birə qədər azaldacaq. Qafqaz və Poti limanlarına bitişik quru marşrutda isə Rusiya Dəmir Yolları və Gürcüstan dəmir yolları tarifləri müvafiq olaraq yarıya qədər və 25% azaldacaq.

Beləliklə, Gürcüstan Qara dənizin şərq sahilində yerləşən Anakliya dərin su limanı tikməyi planlaşdırır ki, strateji və kommersiya əhəmiyyətli layihənin reallaşması 2,5 milyard dollar başa gələcək. Avropa İttifaqı və ABŞ layihəni diqqətlə izləyir və onu maliyyələşdirməyə hazırdır. Bu, mühüm infrastruktur obyektini yaratmaq üçün ilk cəhd deyil, çünki 2016-cı ildə Gürcüstan daxili siyasi mübarizələr ucbatından öz ambisiyalarını reallaşdırma bilməyib.

Anakliyada dərin su limanının tikintisi Gürcüstanı iri konteyner gəmilərini qəbul etmək imkanı verəcək, həmçinin regional əlaqəni yaxşılaşdıracaq və ölkənin tranzit potensialını artıracaq. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, rəsmi Tiflis layihənin səhmlərinin 51%-ni ələ keçirməyi planlaşdırarkən "tərəfdaş" tapmaq üçün müsabiqə elan edib ki, bu da bir çox potensial investoru geri qaytarır.

Bundan əlavə, bir çox gələcək "tərəfdaşlar" gürcü bankiri və "Gürcüstan üçün Lelo" müxəlif siyasi partiyasının rəhbəri Mamuka Xazaradze ilə ölkənin keçmiş baş naziri arasında gedən mübarizə nəticəsində 2016-cı ilin nəticələrinin təkrarlanması perspektivindən qorxurlar. Hansı ki, qeyd etdiyimiz kimi, Bidzina İvanişvili layihəni dondurdu.

Bütün proseslərin fonunda ABŞ, Çin və Rusiya yeni limanın tikintisini yaxından izləyir. Vaşinqton üçün bu, ilk növbədə onun bazasında NATO-nun hərbi-dəniz bazası yaratmaq perspektivinə, eləcə də təsirini gücləndirməsinə görə sərfəlidir. Pekin bu investisiya layihəsini Qara dənizdə möhkəmlənməyə və Moskvadan yan keçərək "Bir kəmərlər, bir yol" təşəbbüsünün bir hissəsi kimi əlaqəni yaxşılaşdırmaq üçün mümkün vasitə kimi görür. Novorossiyskə birbaşa rəqibin meydana çıxması, həmçinin Qara dənizdə Ağ Evin daha bir dayağı təşkil etmək təhlükəsi səbəbindən Kreml yeni limandan heç bir fayda görmür.

Çox güman ki, Çin və Rusiya ABŞ-ın Qara dəniz regionunda təsirini neytrallaşdırmaq üçün bu layihəyə sərmayə qoymağa qərar verəcəklər. Qərb çox çalışmalıdır ki, liman öz maraqlarına uyğun investisiyalarla yaradılsın. Tiflis də öz növbəsində bu yolla tərəf seçməyi və daxili siyasi mübarizə nəticəsində hər an strateji və kommersiya əhəmiyyətli obyektini yenidən dondura bilən ölkənin inkişafında kimin daha çox maraqlı olduğunu görməyi planlaşdırır.

Bu günlərdə respublikada dövlət məmurlarının qanun pozuntuları, yəni vəzifə cinayətləri haqda vətəndaşların dövlətə məlumat verməsinin zəruriliyi barədə prezidentin vətəndaşlara ünvanladığı müraciət yayıldı. Əgər bu məlumat həqiqətdirsə, onda bu müraciət irili-xırdalı bir çox suallar doğurur.

Birincisi, vətəndaşlar məmurların cinayətləri barədə kimə və necə məlumat verməlidir? Respublikada hələ sovet dönməndən qalma bəzi qaydalar hökm sürür. Yeni Prezident Aparatı daxil olmaqla, respublikanın ən yüksək səviyyəli idarə orqanlarına göndərilən vətəndaş şikayətləri baxılmaq üçün elə şikayət olunan məmurun özünə göndərilir. Bunun cavabı isə vətəndaşın həmin məmur tərəfindən daha azğın qanunsuzluq və təpkiyə məruz qalması olur.

Vətəndaşın şikayətinə daha yuxarı orqan və ya polis rəisi, prokuror, məhkəmə baxdıqda da ya məmura haqq qazandıran qanunsuz, saxta cavab verilir, ya da ən yaxşı halda yüksək çinli polis, prokuror, hakim, "Mən kiməm ki? Mənə dedilər belə et, mən də belə etdim" - deyərək vətəndaşa cavab verir. Vətəndaş öz haqlı şikayətində ısrarlı olduqda isə onu tez bir zamanda şərələyib, saxta şahidi özünə durduraraq böhtana əsaslanan "qanuni" məhkəmə hökmü ilə uzun müddətə zindanlarda səsini batırırlar.

Mən bu halları sübut edən istənilən qədər sənədlə faktları ortaya qoya bilərəm. Odur ki, bu müraciət mahiyyət etibarilə şikayətçi vətəndaşlara "səndən sənə şikayətim var" məhnisini zülmünə emək təklifinin eynidir ki, bundan da heç bir zaman bir mətləb hasil olmur.

İkincisi, cəmiyyətdə baş verən ən böyük, ağır və irimiqyaslı müəşəkkil cinayətləri daim elə dövlət piramidasının pillələrində oturan məmurlar və onların yaxın qohumları etdiyi halda, onlar özləri özlərini cəzalandıracaqmı? Əlbəttə, yox!

Üçüncüsü, mövcud iqtisadi, inzibati, hüquqi və s. sistemlərdə ən irimiqyaslı, ağır cinayətlər törədənlər əsasən dövlət piramidasının daha yüksək pillələrində oturan məmurların onları cinayətləri haqqında kiməsə məlumat verməsinin nə mənası və nəticəsi ola bilər? Bu sualların boş yerdən yaranmadığını sübut etmək üçün bir neçə kiçik, konkret rəsmi, hüquqi sənədlərə əsaslanan faktlara müraciət edək.

- Respublikanın hərbi prokuroru Xanlar Vəliyevin qardaşı, Dövlət Əmlak Komitəsinin keçmiş sədri və bu gün ölkə prezidentinin köməkçisi Kərəm Həsənovun qudası, Gəncə şəhərinin icra hakimiyyətinin keçmiş başçısı Elmar Vəliyevin qardaşı Şahlar Vəliyevə məxsus "Qağayı" MTK-nın bir neçə sənədinə baxaq;

1. Kövkeb Səfərləyeva 12 ünvanında "Qağayı" MTK-nın tikdiyi binada vətəndaş ilə bağlanan müqavilədə mənzilin sahəsi 147 m2 göstərilib, hər m2-in qiyməti isə 1500 AZN-dir. Yeni vətəndaş bu mənzilə görə "Qağayı" MTK-ya nəqd pulla 220599 AZN, yeni həmin tarixdə mövcud olan kurs ilə 268293 ABŞ dolları ödəyib. Vətəndaşa qəbz verilməmə də müqavilədə hər m2-i 1500 AZN olmaqla 147 m2 sahəsi

Dövlət büdcəsindən oğurlanan milyardlar

Tikinti şirkətləri büdcəni necə talan edir...

olan mənzilin dəyərinin tam ödənilmədiyi qeyd olunub. Qarşıya çıxıb cavabsız qalan birinci sual budur ki, bütün hüquqi şəxslərin bank hesabları olduğu halda uzun illər ərzində respublikada tikinti sahəsində yüzlərlə milyard manatın nəqd dövrüyəsində saysız-hesabsız pulların vergidən kənarda qaldığını dövlət orqanlarının yetkililəri görmürdüyü, bilmirdi? Əgər onlar görmür və bilmirdisə, onda sadə, çox vaxt savadsız vətəndaş bunu necə bilib, dövlətə xəbər verməlidir?!

2. Müqavilə üzrə 220500 AZN (268293 ABŞ dolları) qiyməti olan və qiyməti tam ödənilən mənzil özəlləşdirilən zaman kupça (çıxarış) alınanda "Qağayı" MTK-nın Kərəm Həsənovun sədr olduğu Dövlət Əmlak Komitəsinə təqdim etdiyi müqavilədə həmin mənzil üçün vətəndaşın cəmi 14000 AZN ödədiyi yazılıb. Deməli, təkcə bir üç otaqlı mənzilin dəyərindən 206009 AZN (251220 ABŞ dolları) dövlət uçotundan, vergidən yayınır. Üstəlik, hər hansı zəlzələ, yanğın və s. zamanı vətəndaşa hesablanan kompensasiya 220500 AZN hesabı ilə deyil, 14000 AZN hesabı ilə müəyyən ediləcək.

3. Müqavilədə mənzilin sahəsi 147 m2 göstərilirdi halda, kupçada (çıxarışda) mənzilin sahəsinin 141 m2 olduğu qeyd edilib. Yəni vətəndaş 6 m2 x15000 AZN = 9000 AZN də buradan aldadılıb.

"Qağayı" MTK-nın şəhərin mərkəzində tikdiyi çoxsaylı binaları və təkcə Binəqədi rayonunun Mehdiabad qəsəbəsində 70-dən çox hündürmərtəbəli, çoxbloku yaşayış binasının tikdirdiyini nəzərə alsaq, Bakıdakı çoxsaylı tikinti təşkilatlarının hər il əhalini onlarla milyard məbləğində quldurcasına qarət etdiyi məlum olur.

Ölkə prezidentinin sərəncamına görə bina tikilib sakinlərə təhvil verildikdən sonra binanın idarə edil-

məsini hüquqi şəxs yaradaraq sakinlərin özü həyata keçirməlidir. Lakin ölkədə bütün qanunların icrası kimi prezidentin sərəncamının reallaşdırılması qarşısında o qədər "əmma" yaradılır. Belə ki, yüksək rütbəli dövlət məmurlarının himayə etdiyi qohum-əqrəbəsi bu sərəncamın da ağına daş basıb, əhalini talamada, sakinlərdən töycü, müasir jarqonda desək böyük həcmdə "dolya" da yığır. "Qağayı" MTK da prezident sərəncamına məhəl qoymayaraq binaların hərəsinə bir "komendant" qoymaqla və onun vasitəsilə "kommunal pulu" adı ilə beş otaqlı mənzillərdən ayda 100 AZN, dörd otaqlı mənzillərdən 90 AZN, üç otaqlı mənzillərdən isə 80 manat heç bir rəsmi sənəd vermədən nəqd 8650 AZN pul yığır. Binanın real aylıq kommunal xərcləri isə 3500 AZN-i ötmür. 10 ildən çoxdur ki, 94 mənzildən yığılan pullar mənimse-nilir. Əgər bu hal təkcə "Qağayı" MTK ilə məhdudlaşsaydı məsələnin həlli çox asan olardı. Ən pisi budur ki, ölkədəki bütün MTK-larda vəziyyət eynidir. Bu isə mənzil tikintisi sahəsində vətəndaşların təhkimli, tikinti bosslarının isə feodal hüququna olduğunu sübut edir. Həm də bu sübut təkcə sözlə deyil, çoxsaylı MTK-larla vətəndaşların bağladığı müqavilələr və Dövlət Əmlak Komitəsinin verdiyi rəsmi sənədlərdə öz əksini tapır.

Bu cinayətlərin təsadüfən və bir MTK tərəfindən törədilmədiyi, bu halın bütün MTK-larda və daim baş verdiyini göstərmək üçün başqa MTK-nın sənədlərinə baxaq. "Dizayn" MTK-nın "Yeni Yasamal" massivində 2836-cı məhəllədə tikdirdiyi bina üzrə MTK-nın vətəndaşla bağladığı müqavilədə mənzilin sahəsi 96 m2 göstərilərsə də "kupça"da (çıxarışda) 77,8 m2 yazılıb, yeni vətəndaş MTK tərəfindən 18,2 m2 x 472 AZN = 8590 AZN aldadılıb. Üstəlik də hələ heç bir təmir işi aparıl-

mamış, yeni bir saat belə arada olmadığı, qaz, su, işıq belə çəkilməmiş vətəndaşın ayağına 225 AZN "kommunal" xərci yazılıb. Şirkət üstəlik vətəndaşın boynuna minnət qoyaraq bildirir ki, mənzil təmir edilmədiyindən orada yaşayışın mümkün olmadığını nəzərə alaraq kommunal xərcini 50 faizdən hesablayıb. Hələ mən "kupça" almağa sənədlərin verilməsi üçün vətəndaşdan alınan rüşvəti demirəm. Bu məntiqə ölkədə hər bir vətəndaş, heç bir cinayət törətmədiyini nəzərə alaraq, ən ağır cinayətlərə görə verilən cəzanın yarı müddətinə azadlıqdan məhrum etmək də olar. Ölkədə hüququn durumu elə bu vəziyyətdədir.

Bu günlərdə prezident mənzil alan vətəndaşların ödədiyi ƏDV-nin 30 faizinin vətəndaşlara qaytarılacağı barədə sərəncam imzalayıb. Lakin bu sərəncamın ancaq nəqd-siz ödənişlə mənzil alanlara şamil edilməsi "qaranlıq otaqda olmayan qara pişiyin tutulması haqqında" sərəncam deyilmi? Məgər ölkəni idarə edənlər prezident ailəsinə məxsus olan MTK-lar da daxil olmaqla vətəndaşlardan mənzilin dəyərinin MTK-ların nəqd pulla aldığı bilmirlərmi? Əgər bilmirlərsə, onda onlar ölkəni necə idarə edirlər? Əgər bilirlərsə, onda bu sərəncam kimlərin gözüne kül üfurmək üçün imzalanıb. Molla Nəsrəddin demişkən, - pişikdirsə, et hanı? Yox, öldirsə, onda pişik hanı? Mən hələ bu sərəncamın hakim təbəqə üçün dövlət büdcəsindən on milyardlarla pul silinməsinə hüquqi əsas olduğunu açıqlamıram.

Vətəndaşların aldadılmasını sübut edən bu sənədlərə baxdıqca MTK sahiblərinin dövlət piramidasında tutduğu vəzifələr yüksək olduqca vətəndaşlara qarşı edilən dələduzluğun, "dinmə-ver" in miqyası və çəkisinin artması da müşahidə edilir ki, bu da ölkədə feodalizm quruluşunun mövcudluğu anlamına

gəlir. Ölkədə asan xidmətin yaradılması bir vaxtlar az qala cəmiyyətdə inqilabi bir dəyişiklik kimi qələmə verilir. Düzdür, bu qurumun yaradılması vətəndaşları kiçik və çoxsaylı məmur ordusunun əsassız süründürməçiliyindən xilas etdi. Lakin onların əhalidən xırda rüşvət olaraq qanunsuz aldıqları pulları vətəndaşlar "Asan xidmət"ə xidmət haqqı olaraq qanuni surətdə ödəməli olur. Xırda məmurların az pul verən vətəndaşları həftələrlə süründürüb, çox pul verən vətəndaşlara lazım olan sənədi qısa müddətdə hazırladığı kimi, "Asan xidmət"də həmin işi təkrar edir. Məsələn, 40 manat ödəsən sənəd on günə, 60 manat ödəsən bir həftəyə, 100 manat ödəsən bir günə hazırlanıb vətəndaşa verilir. İstər-istəməz ortaya sual çıxır ki, əgər sənədin hazırlanması bir günə mümkündürsə, niyə vətəndaşdan üç-dörd qat artıq pul alınır? Rüşvət alan məmurla "Asan xidmət" in əsaslı fərqi nədən ibarətdir?

İkinci bir məsələ daha çox maraqlıdır. Ölkədə ən çox və böyük rüşvət alınan məsələlər niyə "Asan xidmət"ə verilmir? Məsələn, avtomobil alqı-satqısı. "Asan xidmət"ə verilmiş böyük rüşvət pullarının cəmlənərək etdiyi məsələlərin həlli də elə qurulub ki, rüşvətin qarşısının alınmasında "Asan xidmət" də acizdir və bu vətəndaşlara qarşı çox böyük iqtisadi cinayətlərin edilməsi üçün əvvəlcədən düşünülmüş şəkildə edilir. Məsələn, əslində mənzil alan vətəndaş aldığı mənzilə "Asan xidmətdən" çıxarış almaq üçün "Asan xidmət"ə MTK-i ilə mənzilin ünvanı, sahəsi və hər m2 üçün ödəməli məbləğin qiymətilə bərabər ödənilməsi zəruri olan yekun məbləğ göstərilən müqavilə ilə mənzilin dəyərinin tam ödənilməsinə sübut edən qəbz təqdim etməlidir. Çünki MTK mənzil almaq istəyən vətəndaşla göstərdiyim zəruri məlumatları qeyd edilmiş müqavilə bağlayıb, ödədiyi pulun ödənilməsinə təsdiq edən sənəd almalıdır. Baxmayaraq ki, "Qağayı" kimi MTK-lar mənzil alan şəxslərdən müqavilə bağlanarkən mənzilin dəyərini tam olaraq aldıqda belə, ona heç bir qəbz verməyib, müqavilədə "mənzilin dəyərinin tam ödənilməsi" ifadəsinə imza və möhürlə təsdiq etməklə kifayətlənirlər. Vətəndaş çıxarış üçün "Asan xidmət"ə müraciət etdikdə "Asan xidmət" vətəndaşdan müqavilə və mənzilin dəyərinin tam ödənilməsinə təsdiq edən sənədlərdən başqa, MTK-nın verməli olduğu başqa sənədlər də tələb edirlər. MTK-lar isə bu sənədlərin verilməsi üçün vətəndaşdan 1000-2000 ABŞ dolları, bəzən isə daha çox rüşvət almadan bu sənədləri vətəndaşa verirlər. Bu məbləği aldıqdan sonra da həmin sənədləri özləri Dövlət Əmlak Komitəsinə verərək vətəndaşa birbaşa kupça verilir. Bu üsulla vətəndaşın 268293 ABŞ dolları ödədiyi mənzidin dəyəri 14000 AZN göstərilərkən tərtib edilən saxta sənədlər əsasında vətəndaş kupça verilsə də vətəndaş illər sonra onun başına gələcək bəladan xəbərsiz qalmaqla bərabər, yüzlərlə milyard ABŞ dolları dövlət büdcəsindən yayındırılmaqla cinayətkar piramidanın pillələrində duranların arasında bölüşdürülür.

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

**Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi
ilə 44 günlük "Vətən Müharibəsi"ndə
qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan
tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq
əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə
cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya
ictimaiyyətinə çatdırılması**

Beləliklə, mövzu ilə bağlı fikirlərini "Hürriyyət"lə bölüşən Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri, Milli Cəbhə Partiyasının sədr müavini, politoloq Məhəmməd Əsədullazadə hesab edir ki, Azərbaycan Qarabağdakı

Rusiyanın təsirindən çıxma bilmir. Qarabağa müəyyən bir missiya ilə göndərilən Ruben Vardanyan nə Ermənistan tərəfindən, nə də Qarabağda erməni icması tərəfindən qəbul edilir. Azərbaycan Laçın dəhlizini humanitar məsələlər istisna olmaqla, bağlamaqla Var-

Arutyunyanın imicinə zərbə vurmaq üçün əllərindən gələni etdilər. Artıq prosesi dayandırmaq qərarına gəlsələr də, əslində hər şey hələ indi başlayır. Çünki Ermənistanla olduğu kimi, Qarabağ erməniləri arasında da hakimiyyət davası böyüyəcək". Bakı Politoloqlar Klubunun rəhbərinin qənaətinə,

**"Paşinyan həm
hakimiyyəti
üçün, həm
Azərbaycanla
danışıqlarda
ciddi pressing
qarşısında
qalacaq"**

"Qarabağdakı erməni separatçılarına qarşı ciddi tədbirlər başlama bilər"

Bugünlərdə Fransa Milli Assambleyasının sədri Yael Bron-Pivenin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Ermənistanla səfər edib. Qeyd edək ki, səfər çərçivəsində Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyanla görüşən və daha sonra mətbuat konfransı keçirən Yael Bron-Piven "Dağlıq Qarabağın statusu"nu müəyyən etməyin Fransanın işi olmadığını bəyan edib: "Bizim mövqeyimiz dəqiqdir. Fransa Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanımayıb, statusunu da Fransa müəyyən edən deyil. Onun statusu məsələsini beynəlxalq hüquqa uyğun olaraq konflikt tərəfləri özləri müəyyən etməlidir".

Görünən odur ki, Yael Bron-Pivenin məlum açıqlaması Ermənistan tərəfini ciddi narahat edib və bu səbəbdən də erməni politoloqlar ardarda Fransa Milli Assambleyasının sədrini tənqid etməyə başlayıblar. Belə ki, bununla bağlı axar.az-da yer alan məlumata görə, erməni analitik Qalust Qriqoryan Yael Bron-Pivenin açıqlamasından məruz olduqlarını dilə gətirməklə yanaşı, bunu siyasi ikiüzlülüyn zirvəsi adlandırır: "Ötən il Fransa Milli Assambleyası "Avropa və (Yaxın) Şərqi erməni xalqının və xristian icmalarının müdafiəsi haqqında" qətnamə qəbul edib. Bu qətnamədə Qarabağ münacişesinin yekun və təcili həllinə xüsusi diqqət yetirilib. Onun müstəqilliyini tanımasına 188 deputat lehinə, 3-ü əleyhinə səs verib. Bundan əlavə, ötən il noyabrın 25-də Fransa Senatı böyük səs çoxluğu ilə Qarabağın müstəqilliyini tanıyan qətnamə qəbul edib. Yuxarıda göstərilənlərin hamısını nəzərə alaraq, Yael Bron-Pivenin bu addımını, bu çıxışlarını necə başa düşmək olar?

Fransanın siyasi maneəvrlər adı altında Qarabağın və erməni xalqının maraqlarına etinasızlıq göstərməsi kimi. Biz indi Bakı mediasında belə bir xəbər görürük ki, Azərbaycanın Fransadakı səfiri Leyla Abdullayeva etimadnaməsini Fransa prezidentinə təqdim edib. Emmanuel Makron onun etimadnaməsini qəbul edərək bildirib ki, Fransa Azərbaycana dost ölkədir. Bu doğrudur, yoxsa Azərbaycan mətbuatının şişirtməsi? Bunu deyəcəyəm: Fransadan heç bir təklif olmadı. Üstəlik, biz gördük ki, Qarabağın müstəqilliyinin tanınması məsələsində rəsmi Parisin tarixi sığrayış etməyə könlü yoxdur".

Təxminən, eyni mövqedən çıxış edən erməni politoloq Suren Surenyants isə "Fransa Milli Assambleyasının sədrinin Ermənistanla səfəri və verdiyi bəyanatlar kontekstində biz realığı, yeni qərbperəstlərimiz tərəfindən hazırlanmış saxta gündəmlə məşğul olduğumuzu gördük", deyərək vurğulayıb. Erməni politoloq onu da əlavə edib ki, Yael Bron-Pivenin səfəri nəticəsində Ermənistan cəmiyyətində müəyyən antifransa ovqatının yaranacağı istisna deyil.

Bu arada, Cənubi Qafqaz üzrə ekspert Andrey Areyev isə bu qənaətdədir ki, eger Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Ermənistanın Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından (KTMT) çıxması prosedurunun başladığını bəyan etsə, bu, Moskva-İrəvan münasibətlərinin korlanmasında yeni mərhələ olacaqdır. "Biz bilirik ki, bu kimi məsələlər hazırda İrəvan tərəfindən ciddi şəkildə nəzərdən keçirilir".

**"Ruben Vardanyan
Xankəndidə qalmasını
ermənilərin əleyhinə
işlədiyinin fərqiyləndirir,
həm də o, Ermənistan və
Qarabağdakı erməni icması
tərəfindən qəbul edilmir"**

erməni separatçılara qarşı ciddi tədbirlər başlama bilər: "Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın Rusiyanın Qarabağa göndərdiyi Ruben Vardanyanı müdafiə etməsi və onu prosesləri qızışdırmaqda ittiham etməsi, onun Kremlin canişinini qəbul etmədiyini göstərir. Ermənistan parlamentinin spikeri də Laçın dəhlizində baş verənlərlə bağlı qeyd edib ki, ölkəsi bu məsələyə qarışa bilməz. Hesab edirəm ki, Ermənistanın baş naziri bu mövqeyi ortaya qoyursa, prinsipcə Azərbaycanla sülh müqaviləsinin bağlanmasına gətirməlidir. Amma Nikol Paşinyan dolayı yolla yekun sülh müqaviləsinə Qarabağ məsələsini də salmağa çalışır. Təbii ki, Azərbaycan buna gədə bilməz və bu məsələ rəsmi Bakı üçün bitib".

Ermənistan müxalifətinin "Madrid prinsipləri"ni və digər məsələləri qabartdığını vurğulayan Cənubi Qafqaz Təhlükəsizlik və Sülh İnstitutunun sədri bildirib ki, Azərbaycan münacişesini həll edib və müharibə yolu ilə həll ediləndən sonra əvvəlki təkliflərin üzərindən xətt çəkilib: "Qeyd edim ki, "Madrid prinsipləri" və müharibədən əvvəl Minsk qrupunun irəli sürdüyü təkliflər tarixdə qaldı. Çünki "Madrid prinsipləri"ndə Qarabağın statusu yalnız danışıqlar yolu ilə münacişə həll ediləcəksə, onda baxıla bilərdi. Sonradan referendum məsələsi də hüquqi müstəviyə görə danışıqlar prosesindən də çıxarılmışdı. Ermənistan tərəfi və Rusiya isə yenidən bu məsələyə qayıtmaq üçün bəyanatlar verir. Lakin bu, mümkün deyil. Çünki Azərbaycan münacişesini həll edib və müharibə yolu ilə həll ediləndən sonra əvvəlki təkliflərin üzərindən xətt çəkilib". Politoloq onu da əlavə edib ki, Rusiya tərəfindən Qarabağa göndərilən Ruben Vardanyanın Xankəndidə qalması ermənilərin əleyhinə işləyir: "Özü də bunun fərqiyləndirir, lakin

Məhəmməd Əsədullazadə:
"Rəsmi Bakı Rusiya
tərəfindən Qarabağa
göndərilən Ruben
Vardanyanın əli
ilə Kremlin planının
qarşısını alıb"

danyanın əli ilə Rusiyanın planının qarşısını alıb. Qarabağda erməni icmasına status tələb edilməsi və geri addım atılmamasının yaxın perspektivdə onlar üçün ciddi mənfi fəsadları olacaqdır".

**"Rusiya, Fransa və İran
Xankəndinin Azərbaycanın
yurisdiksiyasına daxil
olmasının vaxtını uzatmaq,
dondurmaq üçün səylər
göstərsələr də,
separatçıları müstəqil
qurum kimi tanıdır"**

Artıq Ruben Vardanyan, Araik Arutyunyan və Nikol Paşinyan arasında münacişenin açıq fazaya keçirilməməsinin qərara alındığını deyən Prezident yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının müşaviri, Bakı Politoloqlar Klubunun rəhbəri Zaur Məmmədov isə bunun gerçəkliyi dəyişmədiyini qeyd edib: "Son günlər Ruben Vardanyanın teleqram kanalları Araik

Zaur Məmmədov:
"Ermənistanla olduğu
kimi, Qarabağ erməniləri
arasında da hakimiyyət
davası böyüyəcək"

bu halda ən çətin vəziyyətdə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan qala bilər: "Çünki o, həm hakimiyyəti üçün, həm Azərbaycanla danışıqlarda ciddi pressing qarşısında qalacaq. Bu arada, onu da qeyd etməliyəm ki, artıq rəsmi Bakı Ruben Vardanyanla bağlı qəti mövqeyini aidiyyəti beynəlxalq subyektlərə çatdırıb".

Fransa Milli Assambleyasının sədrinin İrəvanda ermənilərə həqiqəti deməyə məcbur olduğunu bildiren politoloqun fikrincə, Yael Bron-Pivenin Qarabağa bağlı verdiyi bəyanat bütün dünyadakı erməniləri yuxudan ayıldan siyasi sille olmalıdır: "Rusiya, Fransa və İran Xankəndinin Azərbaycanın yurisdiksiyasına daxil olmasının vaxtını uzatmaq, dondurmaq üçün səylər göstərsələr də, separatçıları müstəqil qurum kimi tanıdır. Bütün dünya Qarabağı Azərbaycan ərazisi kimi tanıyır. Hazırda Ruben Vardanyan klubunun fəalliyəti isə yerli əhalinin istismarı və bədbəxtçiliyi üçün atılan addımlardan başqa bir şey deyil".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

“Bütün xalqlar, qəbilələr od içindən çıxacaqdır, Stalinin mərd əlini dönə-dönə sıxacaqdır”.

S. Vurgun.

“Hürriyyət”in mənə verdiyi imkandan bəhrələnərək tarixə ekskurs etmək istəyirəm. Sovet hakimiyyətinin təzə-təzə qurulduğu ilk illərdə Qafqaz xalqlarının rus imperiyasına qarşı mübarizəsindən danışanda “milli müqavimət”, “milli azadlıq”, “milli şərəf” və s. bu kimi sözlərdən istifadə edirdilər. Din xadimlərinin müqavimət hərəkatında oynadıqları necib fəaliyyəti tərifləyirdi.

On il keçməmiş hər şey dəyişildi. Doğma ocaqlarını rus təcavüzündən qorumaq üçün ölüm-dirim vuruşuna qalxmış müsəlmanların qarşısında gedib hər cəfaya dözmüş din xadimlərini fanatik, xarici dövlətlərin agentləri adlandırdılar. Heç demə Qafqaz fədailərini “osmanlı-İngilis kəşfiyyatı” idarə edirmiş. Heç demə əylməz din xadimlərimizin hamısı əxlaqsız, arvadbaz qara güruhçu imişlər, bunların arasında bir əməli saleh adam olmayıb.

Bolşevik təbliğatına uymuş, açıq təhdidlərdən qorxmış bizim maarifçi kimi tanıdığımız qələm sahibləri də millətin mənəvi aləminə qarşı təşkil edilmiş səlib yürüşünə qoşuldular. Çox-çox sonralar isə, bolşeviklərin mənfur niyyətlərini başa düşərək geri çəkilmək istəyən ziyalılar daha heç nə edə bilmədilər, iş işdən keçmişdi.

Mirzə Cəlil məşhur “Ölülər” əsəri dinə qarşı mübarizədə ən güclü silah kimi işlədildə bir tədqiqatçı, bir filoloq alim işin əsl mahiyyətinə varmıdı, əsərin nə üçün yazıldığını, müəllifin nə demək istədiyini açmadı, ya da cəhd etmədi də.

Axi Mirzə Cəlilin özü kommunist ideoloqların qəzəbinə gəlmişdi, onu öz doğma jurnalının yubiley yığıncağına da çağırarmışdılar. Onun necə vəfat etdiyini bilirlik. Millətin iftixarı bir tikə çörək xatirinə hamamda kassir işlədi. “Molla Nəsrəddin” jurnalının adını dəyişdirib “Allahsız” qoymaq istəyirlər və redaktorluğu yenə də Mirzə Cəlilə tapşırandı, o, “Mən ki, Allahsız deyiləm!” cavabını vermişdi.

Mirzə Cəlil ən böyük həqarətə məhz müstəqil olduğumuz illərdə məruz qaldı. Gənc tamaşaçılar teatrında Cənnət Səlimova adlı bir naqisin çıxartdığı oyunlardan bizim Anar ağanın, İlham Rəhimlinin və digər sənət dəllallarının xəbəri yox idi? “Danabaş kəndinin əhvalatları” kimi bir misilsiz əsərin başına elə oyun açmışdılar ki, ona sakit baxmaq qeyri-mümkün idi. Ancaq Azərbaycan xalqına patoloji nifrət bəsləyən bir yaramaz bu qələti edə bilirdi...

Mənim əziz iqtidarım öz şəhərinə sadiq qalaraq Cənnət Səlimovaya da fəxri ad verdi. Mən təəccüb eləmədim də, prezervativ reklam edən Aygünə fəxri ad verilirsə, Mirzə Cəlili aşağılayana niyə verilməsin?

Bəziləri məni inadkarlıqda ittiham edə bilər, özləri bilərlər. Cənnət Səlimovanın bağışlanılı-

Kütləvi psixoz dönəmi...

O zaman Nizaminin əlyazmaları da Şirvanşahlar sarayının həyətində tonqala atılmışdı...

Firuz HAŞIMOV

maz qəbahəti ilə bağlı qəzetdə çıxış elədim, teatrın rəhbərliyi ilə görüşdüm... Bir azdan onu gördük ki, kişinin gül kimi hekayələrini səhnələşdirib telekanallara çıxarıblar. Hər şeydən, hər yerdən pul çıxarmağa öyrənmiş bu əyalət lotularına ancaq onu deyib bildim ki, kişiyiniz olsun, əlinizdən bir savab iş gəlmirsə, heç olmasa bizim klassiklərə toxunmayın. Sözümdə indi uzun illər ərzində əməli müqavimət, tutarlı tənqid görməmiş psevdorejissorlardır. Məhəl qoymasalar da, eşitməsələr də yenə sözümdə deməliyəm. Son vaxtlar atalar sözləri, zərb məsəllər, lətifələr əsasında kliplərin çəkilməsi dəb halını alıb. Nə deyirəm, necib niyyətə, savab əməldir. Amma, soruşmaq yerinə düşür, ağalar, personajları karikatura gününə qoymaqdan həzz alırsınız? Bu libasları, baş örtüklərini siz haradan götürmüşünüz? Axi siz, həmin personajların keçən əyyamda necə bir-birlərinə müraciət etdiklərini də bilmirsiniz. Bütələşdirdiyiniz konformistlər daha o tarixi şəxsiyyət qalmadı ki, onu gorbagor edib urvatdan salmasın, indi siz də özünü təzə əyləncə tapmışınız. Molla Nəsrəddin

lən lətifələri ilə bağlı lentə aldığı- nız vəqiflər göstərir ki, sizin bu millətin məişət mədəniyyətindən bilmərrə məlumatınız yoxdur. Bəlkə pul qazanmaq üçün başqa bir yol tapasınız?!

...Əlqərəz, əsl mətləbə keçək. İşğalın ilk illərindən çar hökuməti müsəlmanların öhdəsindən gəlməyin fəndlərini öyrəndi. Əvvəlcə adlı-sanlı şəcərəli kübarlarla dil tapdı. Onların çoxunun əlində dədə-babalarının vaxtilə yerli hökmdarlardan aldığı fərmanlar, fəxri şəhadətnamələr vardı. Rus hökuməti məhz bu təbəqəni ələ almaq xatirinə həmin sənədləri qanuni saydı. Bu tədbirlə işğal altına düşmüş kübar təbəqə ram edildi. Daha sonra çar hökuməti nüfuzlu, adlı-sanlı, camaat içində sözü keçən xanxazların çiyinlərinə zər saçaqlı poqonlar qoymaqla onları imperiya qarşısında sədaqət andı içməyə vadar etdi. Çiyinlərində general, polkovnik poqonları gəzdirməyi özünə şərəf bilmiş hansı kübar bundan sonra xarici əsarətə qarşı çıxan camaatın önündə gedərdi? Əmlak, bağ-bağat, at ilxıları, saya gəlməz qoyun, mal-qara sürüləri, xülasə hər şey çiyin poqonlu milli kübarların əllərində qaldı. Rus knyazlarının saraylarında gördükləri cah-cəlal, açıq-saçıq həyat tərzi bizim xanxaz və bəyzadələri heyran etməyə bilməzdi. Mənəviyyat məsələləri tədricən arxa plana keçirdi.

Rus pravoslav kilsəsi, üsulidərə Qafqazın din xadimlərini özünün yeganə düşməni sayırdı. 25 il fasiləsiz mübarizə aparanda xalqlarının yenilməz öndərləri və ideoloji rəhbərləri tərifi başçıları, axundlar idi. Onları heç bir rütbə, orden medalla yola getirmək olmurdu. Şeyx Şamilin silahı yerə qoyması o demək

deyildi ki, bütün Qafqazda qeyrətli din xadimləri antirus fəaliyyətlərini dayandırmışdılar.

Azərbaycanda imam təziyələri zamanı, Məhərrəm ayında mərasim yerlərində səslənən mersiye və növhələrdə təkə Kərbəla faciəsi yad edilmirdi, açıq silahlı mübarizədə məğlub olmuş xalq bu təkrarsız poeziya incilərindən təsəlli alırdı, zalımlara nifrətini şeir dili, dini havacatla bildirirdi. S.Ə.Şirvaninin, Sabirin, Racinin, Qumrinin, Zakirin adlarını çəkə bilmədiyim neçə-neçə şairin elə növhə və sinə-zenləri var ki, onları sakit oxumaq qeyri-mümkündür. Açıqdan-açıq cihad, üsyana çağırana mersiylər də az deyildi. Yəni demək istəyirəm ki, bizim xalqın ən avam hesab etdiyimiz aşağı təbəqəsi belə “Qismətimiz belədir!” deyərək fağır-fağır boynunu büküb oturmamışdı. Çar hökuməti Məhərrəmlik mərasimləri qədər heç bir kütləvi çıxış və tədbirdən çəkinmirdi. Jandarmeriya, polis rəhbərləri yaxşı bilirdilər ki, Aşura mərasimləri zamanı neqafil təhqiramiz bir hərəket coşmuş kütləni hərəketə gətirə bilər. Üsul-idarə heç yerdə bir dəfə də olsun vəcdlə zəncir vuranların, xəncərlə baş yaranların qarşısını kəsib dindarlara təhqir etmədi. Bizim danabaş ideoloqlar bunu onunla izah edirdilər ki, guya kütlənin cahilənə hərəketi çar hökumətinin tələblərinə cavab verirdi. Ağ yalandır! Oktyabr çevrilişindən əvvəl Bakıda bizim dildə nəşr edilən qəzet və məcmuələrin sayını sonrakı illərlə tutuşdurun.

XX əsrin on-on beş ili ərzində mədəniyyət sahəsində qazandığımız uğurları sonrakı 70 ildə zorla qazandıq. Təkə 1918-1920-ci illərdə nəşr olunan “Azərbaycan” qəzeti tərəziyə qo-

ylsa sovet Azərbaycanının bütün yaltaq kommunist mətbuatından ağır gələr. Əsrin lap əvvəllərində kişi kimi sözünü deyib, min cəfaya da sinə gərməyə hazır olan əsl qələm bəhəddirlərinin yerini türk-islam dünyasının cəladı Stalini ölənə qədər mədh edəcəyinə and içən S.Vurğun, milli ədəbiyyatı tam deqradasiya həddinə çatdırmış Süleyman Rəhimov, Əli Vəliyev, Leninə, rus xalqına “eşqnamə” yazmış Rəsul Rza və digər ordenli-mədalı qələm “ustaları” tutdular. Bir ipləmə ordenlinin “Şairlər ordusu səf-səf düzülsün, yoldaş Mo-yakovski komandan olsun!” çağırışı səslənməmiş, partiyanın “dahiyanə” tövsiyələrinə “Bə-çeşm!” deyən bizim qələm əhli ərəb əlifbası ilə yazılmış on minlərlə kitabı tonqallara atdı. Qədim məscidlərdə əsrlər boyu qo-

runmuş nadir əlyazmalar, xəttatlıq inciləri, ziyyəmət miniatürlər məhv edildilər. Ağına, bozuna baxmadan ərəb əlifbası ilə nə vadsa yandırıldı. Məşhur rəsam Mixayıl Vlasovun ehtimalına görə bu kütləvi psixoz zamanı Nizaminin də əlyazmaları Şirvanşahlar sarayının həyətində tonqala atılmışdı.

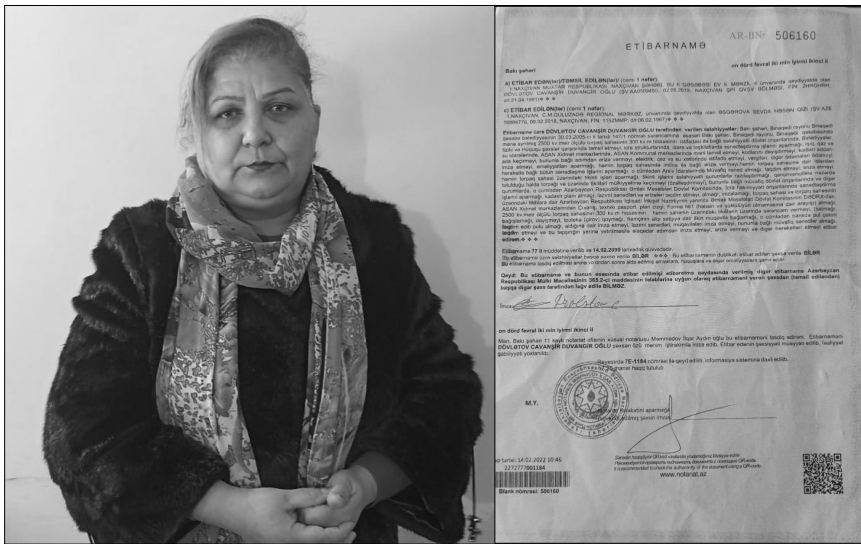
Azərbaycan kommunist, komsomol təşkilatlarının donos-baz şairlərinin xalqın adət-ənənələrinə, dininə, imanına, klassik mədəniyyətinə qarşı amansız hücumu Moskva İrticasının əməllərindən daha dəhşətli idi. Vəcdə gələn S.Vurğun yazırdı: “Xəbər göndərilisin Ərəbistan, Tonqalda yandırdı anam Qurani!” Niyə indi ciddi-cəhdə “donosbaz” sələfləri təzədən hörmətə mindirməyə çalışanlar atababalarının “Allahsızlar ittifaqının” ən fəal üzvləri olduqlarını demirlər? Əli vermir? Qafqaz xalqlarının milli azadlıq uğrunda mübarizələrində din xadimlərinin aparıcı rol oynamalarını yaxşı bilən Moskva Oktyabr çevrilişindən sonra bütün enerjisini islamı dəyərlərə qarşı yönəltdi. Müsəlman din xadimlərinin nəinki mənəvi, hətta fiziki məhvi də lazım bilindi. Qələm sahibləri də səfərbər edildi. Yerindən duran molla-nı, axundu ləkələyir, üzərlərinə çirkab atırdı. Ən azı iki dilli - ərəb, fars dillərini mükəmməl bilən, evində şərq ədəbiyyatına, tarixə aid onlarla daş basma kitab saxlayan, Azərbaycan şüərasının irsini əzbər bilən axundlara daha o təhqiramiz söz qalmadı deyilməsin.

...Yaxşı yadımdadır ibtidai siniflərdə bizlərə ya “Pioner marşı”nı” əzbərlədirdilər, ya da Səməd Vurğunun “Rəhbərə salam” şeirini.

(Ardı var)

Polis müstəntiqi "məsələni yoluna qoymaq" üçün şikayətçidən 5 min istəyib

Sevda Əsgərova: "Cahangir Dövlətov məndən 2 "Pejo" (Peugeot) markalı maşın və 2 min manat nağd pul alıb, ardınca 11 saylı notariat ofisində aramızda alqı-satqı müqaviləsi bağlanıb, lakin buna baxmayaraq, o, məni və başqa bir neçə nəfəri dolandırıb"

"Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin müstəntiq Ramil Qabulov dedi ki, 5 min ver, bu işi dü züb-qoşum, qarşı tərəfdən isə 10 min istəyir"

Bugünlərdə "Hürriyyət"ə müraciət edən Naxçıvan Muxtar Respublikasının sakini, daha dəqiq desək Naxçıvan şəhəri, Bahadur Abbasov küçəsi 100 ünvanında yaşayan Sevda Həsən qızı Əsgərova Bakı şəhər sakini Cahangir Duvangir oğlu Dövlətov tərəfindən aldadıldığını bildirib. Belə ki, Cahangir Dövlətovun Naxçıvan Muxtar Respublikası, Naxçıvan şəhəri, SU-6 qəsəbəsi, ev 9, mənzil 4 ünvanında qeydiyyatda olduğunu deyən şikayətçinin sözlərinə görə, 2022-ci ildə adıçəkilən şəxs onu Binəqədi rayonuna aparıb və orda torpaq alqı-satqısı edib: "Cahangir Dövlətov məni Binəqədi rayonuna apardı, orda bir ev və torpaq göstərdi. Dedi ki, mən buranı satıram. Mən, gəlinim və oğlum gedib evə, torpağa baxmışıq və daha sonra razılaşmışıq. Bundan sonra Ca-

hangir Dövlətov məndən ilkin ödəniş kimi 14 min manat qismində 2 "Pejo" (Peugeot) markalı maşın və 2 min manat nağd pul alıb. Ardınca Binəqədi rayonunda yerləşən 11 saylı notariat ofisinə getmişik. Beləcə, Cahangir Dövlətov mənimlə alqı-satqı müqaviləsi bağlayıb". Evin və torpağın satışını ümumi 36 min manata razılaşdıqlarını qeyd edən Sevda Əsgərova bildirib ki, həmin məbləğin 16 min manatını ödədiyi üçün yerdə qalan 20 min manatı ayda 1000 manat olmaqla ödəməyə razılaşmışam. "Beləcə, Cahangir Dövlətovla razılaşdıqdan sonra Naxçıvana qayıtdım. Bir müddət sonra ona zəng edim evi nə zaman mənə verə biləcəyi ilə maraqlansam da, hər dəfəsində bir bahənə gətirib. Deyirdi ki, "Bibi narahat olma" düzələcək. Lakin indiyədək evi ala bilmirəm. Qeyd edim ki, Cahangir Dövlətovun məni aldatması, pulumu mənimləməsi ilə

bağlı Bakıda bütün müvafiq dövlət qurumlarına ərizə ilə müraciət etmiş, hətta Daxili İşlər Nazirliyində, Baş Prokurorluqda, Binəqədi Rayon Prokurorluğunda qəbullarda olmuşam. Hazırda iş Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin 43-cü polis bölməsindədir. Lakin bunun heç bir faydası yoxdur, üzləşdiyim problem həll olunmayıb, Cahangir Dövlətov barəsində heç bir tədbir görülməyib".

Binəqədi Rayon Polis İdarəsinin müstəntiq Ramil Qabulovun "məsələni yoluna qoymaq" üçün 5 min manat istədiyini iddia edən Sevda Əsgərova qeyd edib ki, o, məcbur olub 500 manat verib: "Ramil Qabulov məndən 5 min manat istəyib. Dedi ki, 5 min ver, bu işi düzüb-qoşum. Qarşı tərəfdən isə 10 min istəyir. Buna dair bütün səs yazıları telefonumdadır. Mən ona 5 min yox, 500 verdim, lakin bugünlərdə 3 nəfərin yanında pulu geri almışam. Düz 11 aydır ki, Naxçıvandan Bakıya gedib-gəlməkdən bezmişəm, amma hələ də ortada heç nə yoxdur. Onu da əlavə edim ki, Cahangir Dövlətov məndən başqa bir neçə nəfəri də dolandırıb".

Beləliklə, şikayəti sonra "Hürriyyət" vasitəsilə aidiyyəti qurumlara müraciət edərək, onlardan bu məsələyə öz münasibətlərini bildirmələrini, müvafiq araşdırma aparmalarını və Cahangir Dövlətov barəsində lazımı tədbir görülməsini, ona dəymiş ziyanın ödənilməsində köməklik göstərmələrini xahiş edib.

"Hürriyyət"

Prezidentin şəhid və qazi ailələrinə verdiyi evləri kimlər geri almaq istəyir?

"Müharibə vaxtı evlərini tərk etmələrindən, evlərinin əvəzinə aldıkları pullardan utanmayaraq, yenidən o evlərə sahib çıxmaq istəyirlər"

Naxçıvan şəhəri, Heydərabad qəsəbə sakinləri tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçilər iddia edirlər ki, Heydər Əliyevin şəhid və qazi ailələrinə verdiyi evləri onlardan geri almaq istəyirlər:

"1988-ci ildə, müharibədən qabaq Sədərəkə - Ermənistanla sərhəddə təxminən 40 yaşayış evindən ibarət balaca qəsəbə salınıb. Həmin evlər aşağı qiymətə yeni sakinlərə satılıb. Müharibə başlayan kimi, həmin sakinlər qorxaraq evlərini tərk ediblər. Belə ki, 33 ailə Naxçıvanı tərk edərək, Bakıya gəliblər.

Müharibə bitdikdən xeyli sonra həmin şəxslər və ailələri dövlət tərəfindən geri çağırılıb. Amma onlar getməyiblər. Sədərək rayonunda məhkəmə prosesləri yekunlaşdıqdan sonra bu evlər dövlətin hesabına daxil edilib. Köhnə sakinlərin evlər üçün ödədikləri məbləğlər də onlara geri qaytarılıb və sənədlər ləğv edilib.

Həmin ərazidə yerləşən evlər Heydər Əliyevin dövründə şəhid, qazi, əlil ailələrinə verilib. Xeyli zaman keçməsinə baxmayaraq, köhnə sakinlər yeni sakinləri narahat etməyə başlayıblar. Belə ki, müharibə vaxtı evlərini tərk etmələrindən, evlərinin əvəzinə aldıkları pullardan utanmayaraq, yenidən o evlərə sahib çıxmaq üçün Naxçıvanda, Bakıda müxtəlif qurumlara şikayətlər edirlər. Bu işi dövlətin özü edib, bizlər, yeni yeni sakinlər heç kəsini evinə girməmişik. Dövlət bizi evlə təmin edib. İndi bu şikayətlər biz şəhid, qazi, əlil ailələrini qorxudur. Köhnə sakinlərin başlarında duran şəxsin özü də o vaxt müharibədən qaçanlardan olub. Həmin Qədimov Kəmaləddin deyilən şəxs və 33 nəfər gəlib rayonda aksiya keçirir, ev sahiblərini narahat edir. Müharibə vaxtı evini, torpağını satıb qaçanlar indi ev istəyirlər.

Qəsəbə mərhum Prezidentimiz Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğundan, 2010-cu ildə yeni salınmış binalarla birlikdə bu evləri də təhvil verən zaman Prezident İlham Əliyevin özü də bu mərasimdə şəxsən iştirak etmişdir.

Həmin köhnə sakinlər illərdir qaçqın kimi Bakıda yaşayıb, qaz, işiq pulundan azad olublar. İllərdir dövlətin hesabına yaşayıblar, indi də şəhid və qazi ailələrinə verilən evləri istəyirlər. Bu ərazi dağa və posta yaxın olduğu üçün, müharibə vaxtı evlərini qoyub qaçmışdılar.

Sizin redaksiya heyətindən xahiş edirik ki, bu məsələni işıqlandırın. Heydər Əliyevin imzaladığı sənədlər necə ləğv oluna bilər?! İllərdir burada yaşayan ailələr niyə evsiz qalmalıdır?!"

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan şəxslərin də mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

Ordubad sakini icra nümayəndəsindən şikayətçidir

"Xəlil Fərəcovun tikdirdiyi evə görə mənim həyatıma heç bir yük maşını yaxınlaşa bilmir"

Naxçıvan şəhəri, Ordubad rayonu, Sabirkənd kənd sakini Quliyeva Şərgiyə Rəcəbəli qızı tərəfindən "Hürriyyət" in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, kənd icra nümayəndəsi Xəlil Fərəcov onun evinin qabağını kəsib, orada bir ay ərzində hasar və ev tikib, nəticədə həyatının yaxınlığına heç bir maşın gələ bilmədiyinə görə evi yarımçıq qalıb.

"Mən, Quliyeva Şərgiyə Rəcəbəli qızı, yazaraq sizə bildirirəm ki, kənd icra nümayəndəsi Xəlil Fərəcovun tikdir-

diyi evə görə mənim həyatıma heç bir yük maşını yaxınlaşa bilmir. Bu səbəbdən də evimin tikilməsi yarımçıq qalıb. Bir çox yerə müraciət etsəm də heç bir nəticə yoxdur. Guya, evimin qarşısındakı boş torpaq sahəsini alıb, orda ev tikib. Əslində, bu tikinti tamamilə qanunsuzdur.

Xahiş edirəm işıqlandırın, bəlkə bir çarə tapıla".

Jalə FAMILQIZI

“Qarabağda hərbi gərginlik ehtimalı artır”

Qarabağ ətrafında baş verən hadisələr və indiki situasiya bəzən belə bir təsəvvür yaradır ki, Xankəndidəki separatçı rejim ortada qalıb, sahib çıxan yoxdur. “Hurriyyət” xəbər verir ki, bunu Azpolitika.info saytına təhlükəsizlik sahəsi üzrə ekspert İlham İsmayıl Xankəndi ətrafında yaranmış durumu dəyərləndirərkən bildirib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan hakimiyyəti Qarabağa dair iddialarından əl çəkdiyini rəsmən elan edib: “Rusiya Ukraynada elə bir cəhənnəm içindədir ki, Qarabağa istədiyi diqqəti ayıra bilmir. Nikol Paşinyanın Rusiyaya hədəfə alan bəyanatlarına Kremlin Zaxarova səviyyəsində etirazının kifayət dərəcədə sərt olmasına baxmayaraq, reallik kontekstində rəsmi İrəvanı bir o qədər də narahat etmir”.

Ekspert xatırladı ki, Ermənistan üç aydır Rusiyaya qarşı bir-birinin ardınca kəskin mövqe nümayiş etdirir. Onun sözlərinə görə, həm Ermənistanda, həm Xankəndidə cəmiyyət də, siyasətçilər də bir neçə yere parçalanıb və qarşılıqlı ittihamlar baş alıb gedir.

“Xankəndidəki qarşıdurma o həddə çatıb ki, qondarma “parlamentin” separatçı “sədri” Tovmasyan növbədənəkən “prezident və parlament seçkilərinin” keçirilməsi ideyasını irəli sürüb və özünün “namizəd” olacağını da tamamilə mümkün sayıb. Araik Arutyunyan qeyri-rəsmi olaraq “istefa verəcəyini” deyib və qərribə olsa da, Vardanyan “seçkilərə” qarşı çıxıb. Laçın yolundakı vəziyyətlə əlaqədar Azərbaycana ünvanlanan beynəlxalq çağırışlar “növbəti narahatlıq arayışını” xatırladı və ermənilərin umduğu təzyiq rolunu oynamır. Xankəndi Vardanyanın “tvit”ləri, müsahibələri ilə yaşayır, amma təskinlik yaratmır”, - politoloq vurğulayıb.

İlham İsmayıl hesab edir ki, mövcud vəziyyət Azərbaycan üçün ideala yaxın sayıla bilər. O, daha sonra hazırkı situasiyanın yaxın perspektivdə hansı imkanlar yaradacağını dəyərləndirib: “Ermənistan-Rusiya münasibətlərinin korlandığı bir vaxtda Rusiyanın reaksiyası ənənəvi təsir bağışlamır. Fərrux dağında baş verən məlum hadisədən sonra Rusiya Dövlət Dumasının üzvü Delya-

İlham İsmayıl: “Rusiya Ukraynada elə bir cəhənnəm içindədir ki, Qarabağa istədiyi diqqəti ayıra bilmir”

gin Bakıya atom bombası atmağın zəruriliyini bildirmişdi. Sonra da bir çox siyasətçilər Bakını hədələməkdən çəkinmədilər. Fərrux hadisəsi ilə müqayisədə Ermənistanın Rusiyaya demarşları strateji xarakter daşıyır və Qərbə yaxınlaşmanın vacib mərhələsi hesab etmək olar. Rusiya isə hələ susur. Rusiya Ermənistanı təsir etmək üçün hansı yolu seçə bilər? Moskva Ermənistan qarşısında “günah yuyacaq”, yoxsa “günahkarı” cəzalandıracaq?

Ukrayna müharibəsi Rusiyanın diqqətini Cənubi Qafqazdan azaldıb, amma, tamamilə yaddan çıxarmayıb. Ermənistanın KTMT-dən uzaqlaşma yolunda olduğu açıq görünərsə də, Kremlin son üç ayda Ermənistanı münasibətində heç bir sərtlik müşahidə olunmur, hətta Rusiya mətbuatının reaksiyası demək olar ki, yox kimidir. Əksinə, Ermənistandakı ənənəvi rusiyayönümlü qüvvələr, onların mediası Paşinyan hakimiyyətini daha çox tənqid edir. Moskva “günah” yumağa daha meyillidir, nəinki günahkarı cəzalandırmağa. Rusiyadan Qarabağ siyasətində yeni, fərqli bir xətt hiss

“Artıq hərbi qarşıdurmanın Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədində deyil, birbaşa Qarabağda olacağı ehtimalı getdikcə artır. Ukraynada gedən müharibənin ağır bir dövründə Cənubi Qafqazda döyüşlərin başlaması Rusiyanın maraqlarına heç uyğun deyil...”

olunmur, hətta iki ölkə arasında danışıqların əsas vasitəçisi olmasına baxmayaraq, sülh müqaviləsinin imzalanmasını yenə də uzadacağı görünür”.

Bəs Rusiya yaxın günlərdə hansı addımlar ata bilər ki, Ermənistanın ən azı yolla bağlı ittihamlarını neytrallaşdırabilsin?

İlham İsmayıl bildirir ki, Laçın yolu böhranının necə həll edilməsi Rusiya üçün ən yaxın hədəfdir. Onun sözlərinə görə, Laçın yolu Paşinyanı hakimiyyətdən uzaqlaşdırmaq kimi iki il uğursuz cəhdlər seriyasından sayılır: “Burada Rusiya Azərbaycanla qarşılaşacaq. Zəfər, Qarabağda qarşı-qarşıya Azərbaycan və Rusiya dayanıb və bundan sonra da davam edəcək”.

Rusiya Azərbaycana nə təklif edə bilər?

Ekspert müxtəlif variantları ola biləcəyini qeyd edib: “Birincisi, Moskva Azərbaycanın şərtini qəbul edib, Rusiya sülhməramlılarının müşayiəti ilə Azərbaycan nümayəndə heyətinin mədənlərdə monitorinq keçirməsini təşkil edir.

İkinci variant dövlət sərhədində Azərbaycan sərhəd nəzarət-buraxılış məntəqəsinin yaranması və Rusiya sülhməramlıları ilə birlikdə yüklərin və şəxslərin giriş-çıxışına nəzarətin həyata keçirilməsidir. Zəngəzur dəhlizinin açılması yaxın perspektivdə real olmadığı üçün Laçın yolu probleminin həlli variantı sırasında çıxır.

Azərbaycan üçün birinci

variant keçici uğur sayıla bilər, lakin strateji əhəmiyyəti çox azdır. Sərhəd nəzarətinin yaranması isə böhranın ən uğurlu həll yoludur və Rusiyanın həm Azərbaycan, həm də Ermənistan qarşısında etimadsızlığına bir yumşaqılıq gətirə bilər. Ermənistan bu variantla ona görə etiraz etməyəcək ki, Paşinyan onsuz da problemi Qarabağ ermənilərinin və Rusiyanın üzərinə atıb”.

İsmayılın sözlərinə görə, Laçın yolu ilk mərhələdir. Azərbaycan keçmiş Qarabağın ermənilər yaşayan ərazilərində etnik təmizləməyə məruz qalmış azərbaycanlı qaçqınların doğma yurdlarına qaytarılması məsələsini növbəti və təxirəsalınmaz mərhələ olaraq artıq gündəmə gətirməlidir.

“Bu məsələ yalnız Rusiya qarşısında deyil, dünyaya bəyan edilməlidir ki, bu gün ermənilərin yalançı “etnik təmizləmə” təbliğatının əsası yoxdur, amma 30 ildən çox ermənilər tərəfindən etnik təmizləməyə məruz qalmış 50 mindən çox azərbaycanlı qaçqın bu gün “humanitar fəlakət”, “genosid” deyən ermənilərin siyasətinin qurbanıdır. 10 Noyabr bəyanatında da qaçqınların geri qaytarılması razılaşdırılıb və BMT-nin qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığının müşayiəti ilə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur” - deyərək, ekspert qeyd edib.

Yaxın zaman üçün həlli vacib görünən bu variantlara yol açılmazsa, nələr baş verə bilər? Dinc yol hərbi müstəviyə keçə bilərmi?

İlham İsmayıl bildirir ki, gərginlik istisna edilmir və bu dəfə artıq hərbi qarşıdurmanın Ermənistan-Azərbaycan dövlət sərhədində deyil, birbaşa Qarabağda olacağı ehtimalı getdikcə artır. Onun sözlərinə görə, Ukraynada gedən müharibənin ağır bir dövründə Cənubi Qafqazda döyüşlərin başlaması Rusiyanın maraqlarına heç uyğun deyil.

“Rusiya ilə Azərbaycan arasında mütəfəqlik bəyannaməsinin imzalanmasının ildönümü ərəfəsində Azərbaycan siyasəti çevik olmalı, təşəbbüs Bakıdan başlamalı, hadisələrin arxasınca deyil, önündə getməliyə”, - təhlilçi vurğulayıb.

Rasim ƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Azərbaycan Respublikasının dünya birliyinə integrasiyası, region ölkələri və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi

Məlum olduğu kimi, ötən həftələrdə İsrail XİN-nin Bakıda “regional konfrans” keçirəcəyi haqda xəbərlər paylaşılmışdı. Belə ki, yanvarın 16-18-də Bakıda İsrailin XİN idarəsinin mərkəzi aparatının rəsmilərinin Avrasiya ölkələri və Balkan yarımadasındakı səfirləri ilə görüşü keçiriləcək. Diplomatların dünən səhər saatlarında Bakıya gəlməsi nəzərdə tutuldu. Söhbət Ukrayna, Rusiya Federasiyası, Belarus Respublikası, Moldova, Özbəkistan, Qırğızıstan, Gürcüstan, həmçinin Serbiya, Albaniya, Şimali Makedoniya və Kosovo səfirlərindən gedir.

İsrail XİN-nin siyasi məsələlər üzrə direktoru Aliza Bin-Nun konfransın ən yüksək səviyyəli iştirakçısı olması nəzərdə tutulurdu. İştirakçıların ümumi sayı otuz nəfərdir. Bu tədbir “Avrasiya ölkələrindəki səfirlərin regional konfransı” kimi təqdim olunur.

Qeyd edək ki, əvvəllər bu qəbildən tədbirlər Moskvada keçirilirdi. İndi Rusiyanın Ukraynaya təcavüzü fonunda ilk dəfə olaraq belə bir görüşün keçirilməsi üçün alternativ məkan kimi Bakı seçilib. Yeni İsrail XİN Bakının xeyrinə Moskvadan imtina edib. Görünür, Azərbaycan parlamentinin yayımladığı bəyanat da bu addıma qarşılıq vermək niyyətiylə ərsəyə gəlib.

Belə ki, Milli Məclisin 19 deputatdan ibarət qrupunun, 9 nazir də daxil olmaqla 30 israili parlamentarının mesajına, “Xalqımız ikinci Qarabağ müharibəsində İsrailin dəstəyini heç vaxt unutmayacağıq” başlıqlı bəyanatı bu münasibətlə paylaşıldı.

Bəyanatda digər məsələlərlə yanaşı qeyd edilir: “Azərbaycan xalqı 44 günlük Xalq Müharibəsində İsrailin Azərbaycanın ədalətli mövqeyinə verdiyi dəstəyi yüksək qiymət-

na qarşı davam edən tərribatlar və artan təhdidlər fonunda sizdən dəstək mesajları almaqdan çox məmnunuq və həvəslənirik. Buna görə sizə minnətdarlığımızı bildiririk”.

Beləliklə, Bakı ilə Tel-Əvivin müsbət əlaqələrini, tərəfdaşlığını həzm edə bilməyən İran “zəncir çeynəyir”. Necə ki, Rusiya Ukraynaya hücumunu NATO-ya qarşı mübarizə kimi “əsaslandırır”, İran da Azərbaycanla hərbi münaqişəyə bəhanə naminə özü üçün “əsaslar” hazırlayır. Yalnız Tehranın gözündə bu işdə NATO-nun rolunu İsrail oynayır. Üstəlik, Tehran Qüdsə sürətlə yaxınlaşmağa başlayan Ankaranı da

mayəndə heyəti müşayiət edəcək. Bu tarixi səfərdir, həm də ən böyük ərəb dövlətinin başçısının Bakıya ilk səfəridir. “Bildiyimizə görə, hazırda tərəflər səfərə hazırlıq işlərini yekunlaşdırır”, - deyən mənbənin verdiyi xəbərə görə, səfər əvvəlcə 2020-ci ilə planlaşdırılıb, lakin pandemiya səbəbindən təxirə salınıb.

Ərəb Şərqiin ən böyük ölkəsinin rəhbərinin səfər edəcəyi Qafqazda ilk və indiyədək yeganə ölkə kimi Azərbaycanın seçilməsi ölkəmizin regional əhəmiyyətinin artmasından xəbər verir. Azərbaycanın məhz bu məqamda əhəmiyyətinin artması qismən Ukraynadakı müharibə nəticəsində yükdaşıma marşrutlarının şimaldan cənuba və şərqdən qərbə böyük ölçüdə Azərbaycan ərazisindən keçərək yenidən istiqamətləndirilməsi ilə diktə olunur. Bundan əlavə, ölkəmiz Avropanın enerji resurslarının, ilk növbədə qazın əsas təchizatçılarından birinə çevrilir.

Yeri gəlmişkən, Misir də Aİ-yə qaz nəqlində rolunu artırır və bu sahədə əməkdaşlığı genişləndirməkdə maraqlıdır. Buna İsrail, Azərbaycan və Türkiyə arasında strateji müttəfiqli-

lükəsizliyində artan rol oynayacaq İsrail, Azərbaycan və Türkiyənin strateji müttəfiqliyi Misiri də kifayət qədər maraqlandırır. Hansı ki, 2019-cu ilin oktyabrında Azərbaycanın paytaxtına səfər etmiş xarici işlər naziri Sameh Şükri də ölkələrimiz arasındakı əlaqələrin perspektivinə böyük inamla yanaşdığını bəyan etmişdi.

Bütün bunlarla yanaşı, son günlər prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə səfəri də ərəb ölkələri ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişafında yeni mərhələ açır. Dövlət başçısının Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd Zayed Al Nəhyan tərəfindən Qlobal Enerji Forumuna fəxri qonaq statusunda dəvət edilməsi Azərbaycanın regional və global arenadakı mövqeyinin önə çıxarılmasının daha bir sübutudur. Səfər zamanı keçirilən görüşlər və razılaşmalar da münasibətlərin daha da inkişaf etməsinə böyük imkanlar yaradacağından xəbər verir.

Ölkə başçısının Əbu-Dabi-yə Qlobal Enerji Forumunun ikinci günü gətməsi Azərbaycanın həm də global enerji bazarlarındakı artan rolu və bu rollarda ərəb dünyası ilə əlaqə-

Azərbaycanın regional əhəmiyyəti günbəgün artır

Bakı-Ankara-Təl-Əviv birliyinə Misir də qoşulmaqdadır

Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə səfəri isə ərəb ölkələri ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişafında yeni mərhələ açır...

ləndirir və heç vaxt unutmayacağıq. Azərbaycanın müharibədə qələbə çalması, regional siyasət, hərbi və iqtisadi sferalarda güclənməsi, beynəlxalq müstəvidə mövqelərinin möhkəmlənməsi təəssüf ki, hamını sevindirmir və bəzi dövlətlərin qısqanclığına səbəb olur. Son zamanlar İran İslam Respublikasının anti-Azərbaycan ritorikasını sərtləşdirməsi, İranla Azərbaycan sərhədində hərbi təlimlər keçirməsi bunu açıq şəkildə göstərir və İranın əsl mahiyyətini ortaya qoyur. Azərbaycan heç vaxt özünə qarşı təhdidlərdən qorxmayıb və onlara hər zaman layiqli cavab verə bilib. Biz Azərbayca-

qorxutmağa çalışır. Amma İranın əsas qorxusu İsraillə deyil, Ermənistanı ondan kəsəcək Zəngəzur dəhlizi layihəsi ilə bağlıdır və əlbəttə sirr deyil ki, Ermənistanla olan bağı Tehranın Qərb sanksiyalarından yan keçməsinə kömək edir.

Görünən odur ki, Bakı-Ankara-Təl-Əviv birliyinə Misir də qoşulmaqdadır. Belə ki, 2023-cü il 26 yanvar tarixində Misir lideri prezident Əs-Sisinin Bakıya səfəri gözlənilir. Bu barədə israili mənbələrdən məlumat verilib. Məlumatla görə, prezident Əl-Sisini nazirlərdən və digər dövlət strukturlarının rəhbərlərindən ibarət çox nü-

yin bərpası da əlavə olunur. Türkiyə-İsrail münasibətlərinin normalaşması 2021-ci ilin sonunda - 2022-ci il ərzində böyük ölçüdə Bakının səssiz iştirakı ilə baş verdi. Qahirə də Ankara ilə münasibətlərini tədricən bərpa edir. Və bu kontekstdə Bakı Misir tərəfindən çox dəyərli bir halqa kimi qəbul edilir. Bundan əlavə, Əl-Sisi təhlükəsizlik sahəsində İsrailə sıx əməkdaşlıq edir. Bu mənada, şübhəsiz ki, regionun təh-

lərin koordinasiyasına işarədir. Yeni qarşılıqlı münasibətlərin bu sahədə də möhkəmlənəcəyi gözlənilir. Bu isə münasibətlərin artan dinamikasını bir daha təsdiq edir.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, tədbir davamlı inkişafı sürətləndirmək və iqtisadi, sosial və ekoloji tərəqqiyə nail olmaq üçün Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri tərəfindən dəstəklənən global təşəbbüsdür.

Ülviyyə ŞÜKÜROVA

Əliyev Əbu-Dabidəki tədbirdə nəyin mesajını verdi?

Prezident İlham Əliyev Əbu-Dabi Dayanıqlılıq Həftəsinin rəsmi açılışında çıxış etdi. Dövlət başçısının çıxışını "Enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın artan roluna ərəb ölkələrinin dəstəyi" konteksti ilə şərh etmək mümkündür.

Prezident deyib ki, Azərbaycan üzrə quruda 27 gigavattlıq, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə 10 gigavattlıq külək və Günəş enerjisi, həmçinin Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda 157 gigavattlıq külək enerjisi imkanları mövcuddur.

Ümumilikdə 200 gigavata yaxın potensial var və Azərbaycana kifayət qədər ixrac marşrutları lazımdır.

Azərbaycan Cənubi Qafqazda müharibədən sonrakı realliklarda enerji mənbələri üzrə axtarışlarını regional təhlükəsizliyin sərhədlərini uzatmaq və bərkitmək səbəbilə həyata keçirir.

Ona görə də Səudiyyə Ərəbistanı və Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin şirkətləri ilə müqavilələr bağlanaraq (müvafiq olaraq "Acwa Power" və "Masdar") alternativ enerjilərdən "güc almaq" prinsipi prioritetlərə çevrilir. Bu prinsiplərə Böyük Britaniyanın Azərbaycanın enerji sektorunda böyük pay sahibi olan bp şirkəti də qoşulur.

Azərbaycanın ərəb ölkələrinin təcrübəsinə müraciət etməsi alternativ enerjilərin ötürülməsi üçün Cənub Qaz Dəhlizi boyunca yeni tədarük xətlərinin tikintisini aktual edir.

O mənada ki, Azərbaycan Cənub Qaz Dəhlizi marşrutu ilə ixrac edilən qazın həcmi artırmaq gücündədir və bunun üçün boru xətlərinin şaxələnməsi şərtidir.

Əgər Azərbaycanda alternativ enerjilərin tutumu lazım olan həddə qədər irəlilərsə, daxili tələbatda ənənəvi resurslardan tədrici imtina mümkün olacaqdır.

Bununla da Azərbaycan indi daxili tələbat üçün istifadə etdiyi qazı ixrac həcmi tərkibinə gətirərək Avropaya daha çox qazın ötürülməsi potensialını qazanacaq.

Prezident İlham Əliyevin Əbu-Dabidə səsləndirdiyi bəyanatın mahiyyəti də bu qəbildən hesab oluna bilər. Ancaq Azərbaycan daha çox enerji təhlükəsizliyinin regional rəngini düşünərək "yaşıl" enerjinin xarici bazarlara çıxarılmasına çalışır.

Prezidentin dediklərindən çıxarılar:

- Azərbaycanın 2022-ci ildə təbii qaz ixracı 19 milyard kubmetr idisə, 2023-cü ildə 24 milyard kubmetrə çatacaq;

- Azərbaycanın bərpa olunan enerji mərkəzlərindən birinə çevrilməsi planları Azərbaycanın öz enerji təhlükəsizliyi ilə bağlı deyil;

- Azərbaycanın məqsədi ixracın diversifikasiyası, iqtisadiyyatın yeni ekoloji təmiz sektorunun yaranmasına nail olmaqdır.

Yeni ilkin mərhələ üçün plan ölkədə alternativ enerjinin həcmi genişləndirilməsi mexanizmi üzərində qurulur. İkinci mərhələdə isə "yaşıl" enerjinin ixrac potensialının inkişaf etdirilməsi üzərində düşünülür.

Artıq Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl" enerji sahəsində strateji tərəfdaşlığa dair saziş imzalanıb. Bu, müqavilə tərəflərinə və tərəfdaşlara ixracda daxili istehlak arasındakı balans nizamlaşdırmaq öhdəliklərinin düzgün icrası baxımından çağırışdır.

Azərbaycan üzərinə düşən məsuliyyəti Böyük Britaniyanın bp, "Acwa Power" və "Masdar" şirkətləri vasitəsilə yerinə yetirmək əzmindədir.

Təbii ki, Azərbaycanın ərəb coğrafiyasında çəkisini artırması və profilini qaldırması hansısa ölkələrin narahatlığına səbəb olacaq. Bu narahatlıqlar üzrə yeni-yeni əlamətləri, yəqin ki, yaxın aylarda müşahidə edəcəyik.

Aqşin KƏRİMOV

“Yanvarın 15-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinə (BƏƏ) işgüzar səfərə gedib. Səfər hər nə qədər işgüzar xarakterli olsa da bir çox baxımdan diqqət çəkir. Ümumiyyətlə, ilk olaraq onu qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın ərəb dünyası ilə böyük tarixi-mədəni bağlılığı var. Son illərdə Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü uğurlu xarici siyasət nəticəsində Azərbaycanın Avropa ölkələri, Türk dünyası ilə olduğu kimi, ərəb dövlətləri ilə münasibətləri də yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyub. Bunu Prezident İlham Əliyevin Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Prezidenti Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyanın dəvəti ilə bu ölkəyə işgüzar səfərə getməsi də təsdiqləyir". "Hurriyyet" xəbər verir ki, bunu siyasi ekspert Turan Rzayev bildirib.

“Bakı Ermənistanı qarşı beynəlxalq təzyiq yaratmaq istəyir”

Turan Rzayev: "Azərbaycan İsrailin yaratmaq istədiyi koalisiyanın bir parçası olsa, Tehran üçün çənbər daha da daralacaq"

“Prezidentin səfəri rəsmi Əbu-Dabinin həlledici məqamda Bakının mövqeyini dəstəkləməsinə təşəkkür mahiyyəti daşıya bilər”

Siyasi ekspert qeyd edib ki, ərəb ölkələri mütəmadi olaraq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə öz dəstəyini ifadə ediblər: "2014-cü ildə Ər-Riyadda keçirilmiş birinci "Ərəb Dövlətləri Liqası - Orta Asiya - Azərbaycan Əməkdaşlıq və İqtisadi Forumu"nun yekunu olaraq qəbul edilmiş Bəyannamədə keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə uyğun olaraq suverenlik və ərazi bütövlüyü prinsipləri əsasında həllinin vacibliyi bir daha vurğulanıb. Əbu-Dabidə baş tutan görüşdə öz növbəsində, Prezident İlham Əliyev də Şeyx Məhəmməd bin Zayed ən-Nəhyanı Azərbaycana səfərə dəvət edib. Ölkə başçısının Birləşmiş Ərəb Əmirliyinə işgüzar səfəri iki ölkə münasibətlərinin inkişafı baxımından diqqət çəkərsə də konkret məqsədlər daşdığı bəllidir. Birincisi, dekabrın 20-21-də Fransa və Ermənistanın Laçın yolundakı vəziyyətlə bağlı BMT TŞ-na təqdim etdiyi ermənipərəst bəyanat qəbul edilmədi. BƏƏ, həmçinin Böyük Britaniya, Rusiya və Albaniya Fransanın təşəbbüsünün əleyhinə çıxış et-

di. Prezidentin bu səfəri həm də rəsmi Əbu-Dabinin həlledici məqamda Bakının mövqeyini dəstəkləməsinə təşəkkür mahiyyəti daşıya bilər".

növbəsində, həm Bakını, həm də BƏƏ-ni İsrail ilə yaxınlaşdırır"

“Separatçıların təxribatları, habelə Ermənistanın heç bir öhdəliyinə əməl etməməsi, rəsmi Bakının belə bir addım atmasını zəruri edir”

Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü olan BƏƏ-nin bu səlahiyyətinin 2023-cü ilin sonunda başa çatdığını vurğulayan siyasi ekspert vurğulayıb ki, həmin müddətə qədər Əbu-Dabi həlledici söz haqqına sahibdir: "Bakı Əbu-Dabinin dəstəyinin bundan sonra da olmasını istəyir. Mümkündür ki, ölkə başçısı Şeyx Məhəmməd bin Zayed Al Nəhyan ilə ikili danışıqlar zamanı bundan sonra da bənzər təşəbbüslərin qarşısını almaq üçün ölkəsinin dəstəyini istəsin. BƏƏ BMT TŞ-na bu ilin iyun ayında sədrlik edəcək və rəsmi Bakı bunu yaxşı bilir. Ölkə başçısı Paris və İrəvanın ehtimal təxribatlarının qarşısını almaq üçün tədbirlər görməklə bərabər Ermənistan əleyhinə beynəlxalq təzyiq yaratmaq istəyir. Separatçıların təxribatları habelə Ermənistanın heç bir öhdəliyinə əməl etməməsi, rəsmi Bakının belə bir addım atmasını zəruri edir. Bütün bunları nəzərə alıb demək olar ki, Bakı BMT Təhlükəsizlik Şurası üzərindən Ermənistanı qarşı beynəlxalq təzyiq yaratmaq istəyir".

“Tehran Bakı kimi Körfəz ölkələrinə qarşı da təhdidkar ritorika içərisindədir, bu isə öz

Onun sözlərinə görə, prezidentin BƏƏ-yə səfərinin diqqətçəkən bir məqamı da səfərin İsrail-BƏƏ münasibətlərinin normallaşması və İranın Azərbaycan kimi BƏƏ-yə qarşıda təhdidkar ritorikaya keçdiyi bir zaman təsadüf etməsidir: "İsrail son vaxtlar xüsusilə ərəb ölkələri ilə münasibətlərin normallaşmasına diqqət yetirir. Bu istiqamətdə Misir, Səudiyyə Ərəbistanı və BƏƏ ilə münasibətlərin normallaşması xüsusilə diqqət çəkir. Qeyd edilən hər üç ölkə ilə İsrailin münasibətlərinin normallaşmasında Bakının müstəsna xidmətləri var. Nəzərə almaq lazımdır ki, ərəb ölkələri ilə İsrail arasında münasibətlərin ən pik həddə gərgin olduğu bir dövrdə belə Bakı dialoq qurulmasının, problemlərin danışıqlar yolu ilə həllini təklif etmişdi. Azərbaycan həm də din amili baxımından ərəb ölkələri ilə İsrail arasında körpü rolunu oynayır. Digər tərəfdən, İsrailin əksinə, İran həm Azərbaycan, həm də BƏƏ ilə münasibətləri kifayət qədər korlayıb. Tehran Bakı kimi Körfəz ölkələrinə qarşı da təhdidkar ritorika içərisindədir. Bu isə öz növbəsində, həm Bakını, həm də BƏƏ-ni İsrail ilə yaxınlaşdırır. Düzdür, Bakı hələlik İsrailin İran əleyhinə formalaşdırmağa çalışdığı koalisiyanın bir parçası olmasa da proses ona doğru gedir. Azərbaycan bu istiqamətdə İsrailin yaratmaq istədiyi koalisiyanın bir parçası olsa, Tehran üçün çənbər daha da daralacaq".

Vazeh BƏHRAMOĞLU

Dünya artıq uzun illərdir ki, bir nöqtədən idarə olunur, şahidi olduğumuz, lakin əhalinin böyük bir hissəsinin anlamadığı hadisələr "Dib dövləti", "Qlobal dünya", "Dünya pərdəarxası" adları ilə filosoflara, politoloqlara, tarixçilərə məlum olan Nəhəng maliyyə-siyasi mərkəzi tərəfindən hazırlanır, planlaşdırılır və həyata keçirilir. İlk baxışdan lokal, təbii proseslər kimi əhalinin böyük hissəsi tərəfindən qavranılan bu tarixi kataklizmlər, əslində, qlobal mərkəz tərəfindən idarə olunur. Qlobal Mərkəz - "Dib dövləti" absolyut konkret struktur, dünyanı idarə edən gizlin, qeyri-rəsmi strukturdur. Dünyanın bütün maliyyə, bank resursları, siyasi liderlərin seçilməsi və idarə edilməsi prosesləri, lokal müharibələrin yaradılması və gedişi, xəstəliklərin yayılması, dünya səhiyyə sisteminin idarə edilməsi, "infeksion xəstəlik" adı altında bioloji və kimyəvi silahların yayılması, ayrı-ayrı xəstəliklərin müalicə protokollarının yaradılması, uzun müddət əhali arasında istifadə olunan ucuz və effektiv dərmanların əsassız olaraq yararsız elan edilməsi, bu dərmanların əvəzinə bahalı, lakin keyfiyyətsiz dərmanların hazırlanması bəla qiymətlərə əhaliyə satılması, əslində, mövcud olmayan infeksiion xəstəliklərə qarşı saxta vaksinasia proseslərinin təşkili məsələləri Qlobal Mərkəz tərəfindən həyata keçirilir. Qlobal Mərkəz "300-lər komitəsi" deyilən qrupun - əsas əmrverici qərarların təsdiq etdiyi planları həyata keçirir, "300"-lərin icazəsi olmadan dünyada heç bir hadisə baş vermir.

(Əvvəli ötən sayımızda)

"Vaksinasia"nın məhz dünya əhalisinin sayının azaldılması məqsədi ilə aparılmasını görkəmli Amerikan həkimi Zelenko, Nobel mükafatı laureatı Lyuk Montanyə və başqa görkəmli alimlər də qeyd etmişdilər. Xüsusi qeyd olunmalıdır ki, bu alimlərin bir neçəsi Qlobal Qüvvələr tərəfindən aradan götürülmüşdür. Artıq bütün dünya alandığını bilir, bu yaxınlarda Türkiyənin və Belçikanın informasiya agentlikləri qəfləti ürək tutmalarından ölə cavan insanların ölüm səbəbinin məhz vaksinlər olduğunu açıq bildirmişdilər. "Dib dövləti"nin hər bir ölkədə emissarları vardır. 2020-ci ildə "Dib dövləti"nin rəsmi bəyanatına görə onlar öz emissarları üçün xüsusi pul kartları tərtib etmişlər, PSİXOBİOTERROR əməliyyatını aparmağa, vaksiniyanı təbliğ etməyə, insanları qorxu altında saxlamağa görə Qlobalistlərə satılmış həkimlərə külli miqdarda pullar verildirdi. COVID-19 və vaksinasia təbliğatını Azərbaycanda ən aktiv

rasiklin", "sulfadimetoksin" kimi ucuz və effektiv dərmanların istehsalı dayandırılmışdır. "Korvalol" adlı effektiv və sadə dərmanı da ləğv etmək istəmişdilər. Lakin təxminən 10 il əvvəl Rusiyanın təzyiqi altında "Korvalol" istehsalda qaldı. Müəyyən həkimlərə və alimlərə pul verilir, onlar kütləvi olaraq çıxıb müəyyən dərmanın zərəri barədə saxta məlumat verirlər, dərmanın istehsalı dayandırılır, onun əvəzinə tamamilə yararsız, lakin dəfələrlə bəla yeni dərmanlar satışa çıxarılır.

Bu proseslər bütün dünyada gedir. Hal-hazırda isə ümumi dərman qıtlığı dünyanı sarmışdır. Çox maraqlıdır ki, yalnız çox keyfiyyətli dərmanlar yoxa çıxmışdır. Yalnız biznes marağı

Dünya pərdəarxası və məcburi təbəbət

Abdulla ŞİXLİNSKİ
Həkim-psixiatr,
ictimai-tibbi analitik

aparan emissar həkim-radioloq AYDIN ƏLİYEV olmuşdur. Onun rəhbərliyi altında Azərbaycan Həkimlər Birliyi yaradılmış və bu birliyə vaksinləşməni təbliğ etmək üçün xeyli həkim cəlb edilmişdir. Belə bir sual yaranır: AYDIN ƏLİYEV vaksiniyanı nəyə görə belə canfəşanlıqla təbliğ edirdi? Belə təbliğatın aparılmasını bəlkə də tarixçiyə, hətta jurnalistə bağışlamaq olar, amma həkimlərə heç vaxt! AYDIN ƏLİYEV o vaxtlar vaksinləşmə əleyhinə olan həkimlərə "DƏLİ", "BAŞIBOŞ" deyirdi.

Bir daha xatırladıram ki, COVID törədici 2020-2021-2022-ci illərdə xəstələnən heç bir insanın bədənində, dünyanın heç bir ölkəsində tapılmamışdır. Təbəbət bütün qanunlarına görə əgər infeksiion xəstəliyin törədici adı və ya elektron mikroskop altında tapılmırsa, belə bir xəstəlikdən söhbət gedə bilməz, əksinə, Avropanın və Qazaxistanın pataloqanatomları "COVID"-dən ölə xəstələrin ağciyərlərində kimyəvi silahla zədələnmə əlamətlərinin tam toplusunu aşkar etmişdilər. Azərbaycanda

AYDIN ƏLİYEV aktiv vaksiniyanı təbliğatı aparanda, "vaksin" adlandırılan bu maddənin sınaq müddəti də bitməmişdi. Təbəbət qanunlarına görə, hər bir yeni "dərmanın", "vaksin" sınaq-

Bir daha xatırladıram ki, COVID törədici 2020-2021-2022-ci illərdə xəstələnən heç bir insanın bədənində, dünyanın heç bir ölkəsində tapılmamışdır. Təbəbət bütün qanunlarına görə əgər infeksiion xəstəliyin törədici adı və ya elektron mikroskop altında tapılmırsa, belə bir xəstəlikdən söhbət gedə bilməz, əksinə, Avropanın və Qazaxistanın pataloqanatomları "COVID"-dən ölə xəstələrin ağciyərlərində kimyəvi silahla zədələnmə əlamətlərinin tam toplusunu aşkar etmişdilər...

dan keçirilmə müddəti 15 ildir. "Dib dövləti"nin 2002-ci il proqramında "Məcburi təbəbət tətbii edilməsi və onun tam biznes elementinə çevrilməsi" haqqında xüsusi maddə vardır. Bu proqrama görə təkə müəyyən xəstəliklərin süni yayılması, məcburi vaksiniyanı deyil, həm də dərman maddələrinin tərkibinin saxtalaşdırılması, bəzi kombinə olunmuş preparatlara narкотik maddələrin az miqdarda əlavə edilməsi nəzərdə tutul-

Dünyanın immunologiya, genetica, mikrobiologiya sahəsində çalışan bir çox alimləri COVID-19 pandemiyasının saxta olması, "vaksinlərin" əslində gen modifikasiyası yaratmaq və insanların - dünya əhalisinin sayını azaltmaq üçün nəzərdə tutulduğunu açıq söylədikləri üçün Qlobal Qüvvələr və onların emissarları tərəfindən qətlə yetirildilər. Lakin hələ də beynəlxalq səviyyədə törədilən bu cinayətlər heç kəsi maraqlandırmır, bu cinayətlər davam edir...

muşdur. Burada bir neçə məqsəd güdüldü:

1. Xəstəliklərin gedişinin uzadılması: bu farmasevtik kompaniyaların gəlirini artırır. Bu kompaniyalar dünyanın bütün bank-

daşıyan dərmanlar kifayət qədərdir. "Arbidol", "Polioksidon", "İnqavirin" və bir çoxları tamamilə təsirsiz dərmanlardır. Lakin onlar satılır.

"Dib dövləti" yeni pandemiya, insanlığa qarşı yeni təxribatlar hazırlamaqda davam edir. Faktiki olaraq 1991-ci ildən sonra yaranmış birqütblü dünya qlobal "Dib dövləti"ne qarşı dayana bilmir, çünki bütün iqtisadi resurslar onların nəzarətindədir. "Dib dövləti"ni neytrallaşdırmaq üçün yeganə vasitə dünyada 2-ci qütbün - Sosialist Düşərgəsinin yaradılmasıdır, bu isə indiki gündə real deyil.

Dünyanın immunologiya, genetica, mikrobiologiya sahəsində çalışan bir çox alimləri COVID-19 pandemiyasının saxta olması, "vaksinlərin" əslində gen modifikasiyası yaratmaq və insanların - dünya əhalisinin sayını azaltmaq üçün nəzərdə tutulduğunu açıq söylədikləri üçün Qlobal Qüvvələr və onların emissarları tərəfindən qətlə yetirildilər. Lakin hələ də beynəlxalq səviyyədə törədilən bu cinayətlər heç kəsi maraqlandırmır, bu cinayətlər davam edir.

ları kimi "Dib dövləti"nin nəzarəti altındadır.

Yeri gəlmişkən qeyd edim ki, hal-hazırda insanlar arasında tüğyan edən, şiddətli öskürəklə keçən, yüksək hərəratlə müşayiət olunan respirator xəstəlik də Qlobal Qüvvələrin iştirakı ilə yayılan xəstəlikdir. Bu xəstəlik uşaqları və cavan yaşlı insanları daha çox zədələyir.

2. Əvvəllər istifadə edilən, ucuz qiymətə satılan dərmanların istehsalına qadağa qoyulması: hal-hazırda "oletettrin", "tet-

Şaxta Babanın əsl vətəni

Doğrudur, yer kürəsində elə bir ölkə yoxdur ki, özünü Şaxta Babanın vətəni bilməsin. Məhz buna görə də bütün bəşəriyyət tərəfindən yeni il böyük sevinc, fərəh hissi ilə qarşılanır. Tarixdə isə bayramın ilk dəfə qeyd olunduğu yərə Mesopotamiya meydanı deyilir. Bu da təqribən 25 əsr qabaq olmuşdur.

Sonra əsrlər keçdikcə, müxtəlif vaxtlarda Finlandiya, Danimarka, Norveç, Türkiyə, Çin Şaxta Babanın vətəni olmaq missiyasını öz üzərinə götürüblər. 1998-ci ildə isə məlum olur ki, Şaxta Babanın dünyaya göz açdığı yer Rusiyanın Voloqod vilayətinin qədim yaşayış məskəni Böyük Ustyuydur. Beləliklə, bu ərazi Şaxta Babanın əsl vətəni elan edilir.

Məlumat üçün bildirik ki, Böyük Ustyuy Voloqodun şimal-şərqində Suxonı və Yuqa çayları arasında yerləşir. Qədim tarixə malik rus şəhəri paytaxt Moskvanın həmyaşıdır. Salınma tarixi 1147-ci ilə gedib çıxır. Şəhərə mehman olanlar onun baş farsadı sayılan böyük kilisə, zəngin, çox da hündür olmayan qədim yaşayış binaları ilə qarşılaşır. Şəhərə gedən yolun 15 kilometrliyində Şaxta Babaya möhtəşəm bir heykəl qoyulub. Bundan başqa, şəhərdə Şaxta Babanın adını daşıyan, ondan bəhs edən muzey, poçt, ev, xeyli sayda müxtəlif görkəmdə kotteclər, qış oyunları üçün meydan, attraksion, sauna, hovuz, bilyard zalı ... fəaliyyət göstərir. Hətta burada Şaxta Babaya məxsus "Berendey" adlanan xüsusi təyinatlı mağara da vardır.

Böyük Ustyuy şəhərində hər dəfə yeni il qarşılamaq üçün hərtərəfli hazırlıq görülür. Bu işlərlə məşğul olmaq insanlara şənlik və xoşbəxtlik gətirir.

Mənim də birinci arzum xalqımı xoşbəxt görməkdir...

Daha o, necə Saxta Baba oldu ki...

Bakının Binə qəsəbəsində yaşayan, hazırlığa gedən nəvəm Nihad bir gün qabaq mənə zəng edib dedi:

-Baba, səhər məktəbdə Saxta Baba bizə hədiyyə verəcək.

- Oğlum, çox gözəl.

Bir gün keçmiş yenidən telefonuma zəng gəldi. Açdım, nəvəm idi:

-Baba, Saxta baba yalançı olul...

-Necə ki, oğlum.

-O, dünən anamın dükandan aldığı hədiyyəni mən veldi. Onun saqqalı da "simdən" idi. Daha o, necə Saxta Baba oldu ki...

Zəfər ORUCOĞLU,
Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin üzvü

"İcra başçısı Vüqar Səfərov məni ölümə təhdid edirdi"

Naxçıvan sakini ona məxsus bərbərxananın qanunsuz olaraq söküldüyünü deyir

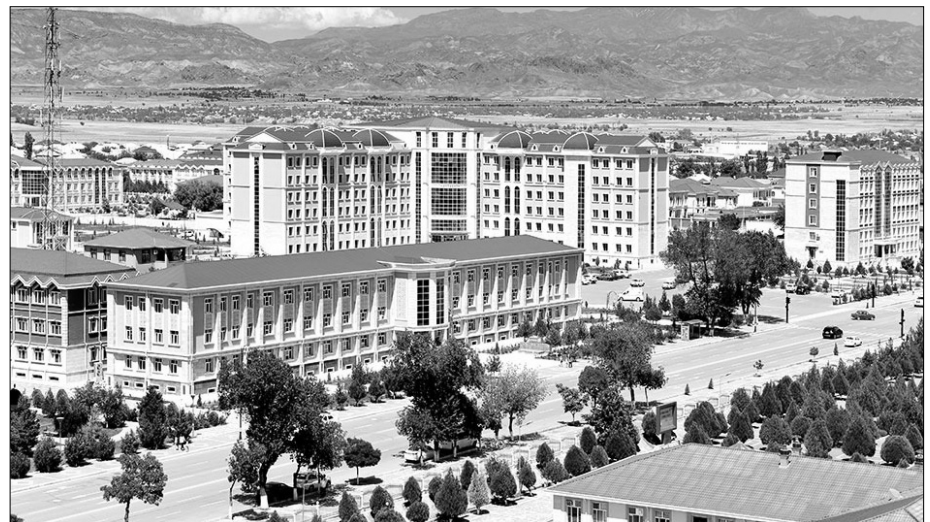
Naxçıvan şəhər sakini Novruzov Əli Əsgər oğlu tərəfindən "Hürriyyət" qəzetinin redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi bildirir ki, ona aid olan tikilini qanunsuz olaraq ələndən alıblar.

"Mən, Novruzov Əli Əsgər oğlu, yəni sənə bildirim ki, Naxçıvan şəhər 1 saylı Dövlət Notariat Kontorunun 31 may 2004-cü il tarixli, 4Ə-324 nömrəli qeydiyyatı ilə satın aldığım Naxçıvan şəhəri Atatürk küçəsi 12 ünvanıdakı ümumi sahəsi 19.6 kv.m olan qeyri-yasayış sahəsini hədə-qorxu ilə ələmdən alıblar. Hansı ki, həmin vaxtdakı sözügedən obyekt bərbərxana kimi istifadə etmişəm.

Naxçıvan Muxtar Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən 09 iyun 2004-cü ildə 161 nömrəli sərəncamla mənə "mülkiyyət hüququ haqqında" şəhadətnamə verilib. Həmçinin, 26.08.2004-cü ildə Naxçıvan şəhər Vergilər İdarəsi tərəfindən Bərbərxana obyektinə (Kodu-0200023092-02001 VÖEN-0200023092) kimi qeydiyyatla alınıb.

Amma 2013-cü ildə mənə məxsus bərbərxananın sökülməsinə qərar verildi. Həmin vaxt Naxçıvan şəhər İcra Hakimiyyətinin məsul şəxsləri mənə bildirdilər ki, sökülən tikilinin yerində inşa ediləcək binanın birinci mərtəbəsində eyni ölçüdə sizə məxsus bərbərxana verəcəkdir. Lakin bir müddət keçdikdən sonra mənə məxsus obyektin yerində "KOTON" geyim mağazası (həmin mağazanın bir hissəsi mənim bərbərxananın sahəsinə düşür) açılmışdır. "KOTON" geyim mağazasının açılışı zamanı məni şəhər Naxçıvan şəhər polis bölməsinə apardılar, şəxsiyyət vəsiqəmi əvəzləyiblər, ac və susuz qoyaraq mənəvi işgəncə verib, axşam evimə buraxdılar.

11 mart 2014-cü il və 30 aprel 2014-cü il tarixdə Naxçıvan şəhər İcra Hakimiyyətinə, 18 fevral 2015-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinə şikayət ərizəsi göndərsəm də, şikayətimə baxılmadı. Naxçıvan şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Vüqar Səfərov (keçmiş - red.) və müavini Sərdar Salahov dəfələrlə şikayətlərimə görə mənə hədə -qorxu

Əli Novruzov: "“Nəqşicahan Holding”ə məxsus “Koton” geyim mağazası nə vaxtdan dövlət ehtiyacı bina olub?!”

gəlirdilər.

İnzibati-iqtisad Məhkəməsinə müraciətlərimdən (17 oktyabr 2016-cı il və 07 dekabr 2016-cı il) sonra məhkəmə prosesləri keçirilmiş. Mən Vüqar Səfərov tərəfindən təhdid edildiyimə görə, məhkəməyə təhdid-qorxu içində getmişəm. 10 yanvar 2017-ci ildə məhkəmə baş tutmuşdur. Lakin yenə də müraciət nəticəsiz qalıb.

Daha sonra Vüqar Səfərov tərəfindən guya dövlət ehtiyacı üçün sökülmüş (halbuki "Koton" mağazası tikilmiş) bərbərxananın yerində mənə 06 oktyabr 2017-ci il tarixli İcra Hakimiyyətinin sərəncamına uyğun zirzəmi qatında yararsız obyekt verilməsi bildirilmişdir. İstiqlal küçəsi bina 79-da yerləşən zirzəmi qatında bərbərxana kimi fəaliyyət göstərə bilməyəcək istifadəyə yararsız yer mənə zorla qol çəkilərək verildi.

Vüqar Səfərovun sərəncamda həmin ərazinin "dövlət ehtiyacı" üçün ayrıldığını qeyd etməsi Azərbaycan qanunvericiliyinə ziddir. Hal-hazırda müqayisə üçün bildirim ki, mənə verilən obyektin qiyməti 40

000 manat, məndən zorla alınan obyektin normal bazar qiyməti 130 000 min manata bərabərdir.

Həyat yoldaşım Qərbi Azərbaycandan didərgin salınmış II qrup əlidir. Mülkiyyətimdə olan bərbərxananın gəliri ilə həyat yoldaşımın müalicə xərclərini ödəyirdim. 5 il müddətində məndən alınan obyektin əvəzində, 1 qəpik də təminat ödənilməmiş, əksinə dəfələrlə Vüqar Səfərov tərəfindən çağıraraq ölümə təhdid edilmişəm.

Hal-hazırda "Nəqşicahan Holding"-in internet sahifəsində "Koton" mağazası ona məxsus olduğu bildirilir. Sizdən xahiş edirəm ki, mənə məxsus Atatürk 12-də yerləşən, bərbərxana kimi fəaliyyət göstərən obyektimin geri qaytarılmasına və 10 il yaxın müddət üçün təminatın verilməsinə köməklik edəsiniz.

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Yazıda adları qeyd olunan qurumların və şəxslərin mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

"Sosial müavinat almaq üçün şərtlər çox ağırdır"

Tərtər rayon sakini Təhminə Həsənova: "O qədər çətin maneələr qoyublar ki, onu aşmaq olmur"

Tərtər rayon sakini Həsənova Təhminə Cəmşid qızı tərəfindən "Hürriyyət"-in redaksiyasına şikayət məktubu daxil olub. Şikayətçi iddia edir ki, ona qanunsuz olaraq sosial müavinət verilmir və tələb olunan şərtlər çox ağırdır.

"Mən, Həsənova Təhminə Cəmşid qızı, hal-hazırda Bərdə rayonunda kirayədə qalıram. Qaldığım ev isə bələdiyyə sənədi olduğu üçün kirayə müqaviləsi bağlaya bilmirəm. Özüm ailəli olub ayrılışam, müəyyən səbəblərə görə rəsmi nigahım olmayıb. Oğlum Əliyev Ceyhun, qızım Əliyeva

Baharla birlikdə yaşayıram. Heç bir yerdə işləmirəm. Mənim üçün yaşamaq çox çətin-dir, aradığım evlərə təmizliyə ge-

direm. Uşaqlarımla getdiyim üçün ev yiyəsi narazılıq edir.

Ünvanlı sosial yardım almaq üçün müvafiq qurumlara

müraciət etdim. Mənə bildirdilər ki, yaşayış yerindən arayış al və kirayə müqaviləsi gətir. Lakin mənə deyirlər ki, bələdiyyə sənədinə kirayə müqaviləsi verə bilmərik. Buna görə də mənə sosial yardım vermirlər. O qədər sənəd istəyirlər ki, həmin sənədləri yığmaq olmur. O qədər çətin maneələr qoyublar ki, onu aşmaq olmur.

Mən bir Azərbaycan xanımı olaraq sizdən xahiş edirəm ki, mənə köməklik göstərsiniz."

Jalə FAMILQIZI

Redaksiyadan: Mövzu ilə bağlı rəsmi qurumların mövqeyini dərc etməyə çalışacağıq.

Əxlaq

Dianetika: bu elmdən xəbərdarıq mı?

Allahverdi Eminov

yanarmışdı. Amma holland filosofu B.Spinoza (1632-1677) belə bir fantaziyanı duymuşdu və yazmışdı: "Azad adam ölüm haqqında hər şeydən az düşünür, onun müdrikiyi ölümün deyil, həyatın araşdırılmasındadır".

A.Eynşteyn peşəkar filosof deyildisə, Nisbilik nəzəriyyəsi ilə heyətləndirmişdi "Hikmət" elm sahiblərini. O, nisbilik məntiqi ilə həyatın atributları olan ölümü və ölüm qorxusunu tabe etdirə bilməmişdi. Çünki yaşamaq ona qeyri-adiydi, ecazkarı və hətta bir dəfə ona qonağı sual vermişdi ki: - Ölüm yatağında sizdən soruşsaydılar yaşadığınız ömür uğurlu, yoxsa hədərlə keçib - nə cavab verərdiniz? Sualı nəzakətsiz qarşılayırsa, üstünü vurmur və bildirir ki: - Belə bir sual nə ölüm yatağında, nə də ona qədər məni maraqlandırmamışdır. Axı, mən təbiətin bir zərrəsiyəm.

Bir az nəfəsimizi dərek, Eynşteynin kövrək və sadə qənaətini xatırlayaq... Məşhur ingilis tarixçisi Arnold Cozef Toyibi ahıl vaxtı maraqlı kitabını oxucularına ünvanladı, yazmışdır ki, "Bu dəhşətli həddə nə qədər yaxınlaşdıqca, bir o qədər tez-tez özümə sual verirdim: - görsən, bizi orada gözləyən nədir? Boşluq və zülmətmə, nəyə başqa bir formada mövcudluğun davası mı? Cavabında alim sərt mövqe tutur: "Mənim şüurum uzun illər yaradılmış obrazlar, fikirlər və biliklər dünyasının, şəxsiyyətin mənasız məhv edilməsinə qarşı qiyam qaldırır". Alim bu nikbinliyinə təsadüfi gəlməmişdi:

Ötən əsrin 50-ci illərindən başlayaraq "reanimasiya xidməti" inkişafına qədəm qoydu. Orqanizmin həyat funksiyasının dayanması artıq həyatın sona çatmasına zəmanət qazandırmırdı. Belə də oldu: Səksənin-

ölür, güclü fiziki əzablar keçirən adam həkimin artıq onun keçindiyini bildiren sözlərini apaydın eşidir. Sonra xoşagəlməz sözlər seriyası başlayır: cingiltili, vızıltılı səslər və eyni zamanda hiss eləyir ki, zülmə-

Bir az nəfəsimizi dərek, Eynşteynin kövrək və sadə qənaətini xatırlayaq... Məşhur ingilis tarixçisi Arnold Cozef Toyibi ahıl vaxtı maraqlı kitabını oxucularına ünvanladı, yazmışdır ki, "Bu dəhşətli həddə nə qədər yaxınlaşdıqca, bir o qədər tez-tez özümə sual verirdim: - görsən, bizi orada gözləyən nədir? Boşluq və zülmətmə, nəyə başqa bir formada mövcudluğun davası mı?

ci illərdə tibbi statiskada xəbər dolaşırdı ki, həyata qaytarılanların dördüdə bir hissəsi klinik ölüm vəziyyətində keçirdiyi halları, ruhi yaşantıları xatırlayırlar.

Əlbəttə, Ron Habbardın müşahidələrinə bənzər ölüm "şıltaqlığı" qeydə alınır. Nəhayət, Qərbdə bu cür "xatirələri" cisimdən kənar təcrübə adlandırdılar və banisi amerikalı həkim R.Mudin: "Həyatdan sonra həyat" kitabı xarici ölkələrdə hətta makina variantında yayılırdı. R.Mudin sələfi kimi real müşahidələrə əsaslanmışdı, "ölmüşlərin" danışqlarını hətta lentə köçürmüşdü. Bir əhvalat maraqlıdır: - İnsan

tə bürünmüş tuneldə sürətlə hərəkət eləyir. Qəflətən öz cismindən ayrıldığını, lakin hələ də onun yaxınlığında olduğunu duyur. Öz vücudunu kənar adam kimi müəyyən məsafədən müşahidə eləyir. O, emosional şok halında ruhunu canlandırmaq üçün göstərdiyi cəhdləri görür...

Xeyli sonra "ölmüş" adam öz bədənə sahib kəşilir.

Həkimin canlı müşahidələri və təcrübələri qəbul olunur və maraqlıdır. Hər halda insanın hansısa ələmlə ruhi kontaktının əks-sədasıdır. Və o, ikinci kitabını: "Ölümdən sonrakı həyat haqqında düşüncələr"i qələmə alır. Maraqlıdır,

R.Mudin müşahidələrinə səcədə qılmır və fətişləşdirmir də. Çünki belələrinin sayı azalmırdı, çoxalırdı. Ona görə daha analitik yanaşır məsələyə: "Bu gün problem cisimdən kənar təcrübənin mövcudluğunun özünü sübut etməkdən yox, onun dərk yollarını axtarmaqdan ibarətdir". Beləliklə, cisimdən kənar mövcudluğun öyrənilməsinə diqqət artdı. Amerika filosofu R.Elmeder məsələyə başqa aspektdən qiymət verdi. Onun fikrincə: ölüm təcrübəsinin cisimdən kənar mövcudluğun digər təcrübə növlərindən ayrılmasını məqsəduyğun hesab etmir və onların hamısını cisimdən kənar təcrübənin ümumi adı altında birləşdirməyi məqsəduyğun sayır. R.Elmeder apardığı təcrübələri "Axirət dünyası ölümdən sonra həyat dəlili" kitabında verdi. Amma ən müdrik kitab insan ömrüdür, həyatıdır, xüsusilə, bu yaşamağın mənəvi - fiziki harmoniyasını qiymətləndirməyi bacarmaqdır.

A.Eynşteynə qayıdıram: O, böyük fizik İnfeldlə söhbətində demişdir: "Həyat həyəcanlandırıcı və gözəl bir mənzərədir. O, mənim xoşuma gəlir. Lakin əgər bilsəm ki, üç saatdan sonra ölməliyəm, bu, mənə çox da böyük təsir bağışlamazdı. Mənə qalmış üç saatdan daha yaxşı istifadə etmək barədə düşünərdim. Sonra mən öz kağızlarımı bir kənara qoyub, sakitcə uzanıb ölümü mü gözləyərdim".

Həyat ölümə təslimdir və haçansa bu kabusun nomenklaturasından azad olmalıdır. Ona görə ki, qeyri - klassik elm - fərdi prosesləri, ayrı-ayrı insanların taleyini, istək və arzularını, insanın mikroskopik qanunlarda göstərilənlərdən kənara çıxmağını prinsip etibarilə inkar etməyən elmdir. Ölüm barədə nikbin və bədbin mülahizələrdə həm neqativlik, həm də pozitivlik ovqatı yox deyil və B.Spinoza ikinci tərəfdə durur: İnsanın ölüm qorxusunda, ölüm haqqında düşüncələrində azadlığını onun bütövlə, kosmosla qovuşması ilə əlaqəsində axtarmaq lazım gəlir. Azad insan təbiətin içində mövcuddur və onu dəyişdirmək qüdrətinə malikdir.

- Şəxsin ölümü - bir fərdin - insanın ölümünü bir kabus xofunda qarşılamamalıyıq, əslində bu, barışdırıcı "axşam" kədərini sakitliyədir. Bunu biz yoxluq önündə diz çökmüş dəhşət kimi qarşılamamalıyıq. Və yalnız bizi tərk etmiş varlığın təəssüf kimi heyifsilənməliyik. Bəli, bu qeyri - klassik elm ölüm barədə yox, həyat haqqında, onun təkrarsızlığı, şirinliyi haqqında nikbin bir cəhddir.

(Əvvəlki ötən sayımızda)

Bəs qeyri - klassik elm nə? "Dianetika" elmindən sonra, əvvəlmi - fərqi yoxdur: həyatın əbədiyyəti və müvəqqətiliyi alimləri daha çox düşündürmək məcburiyyətinə gətirdi: Bütün qeyri-adi kəşflər insana məxsus olduğu halda, nə üçün dünyanın əşrəfisi qısa ömürlə kifayətlənsin, yaxud cavanlığına 15-20 il sığsın? Əlbəttə, belə nikbin düşüncəyə taleyi kəmlər deyil, əsl azad insanlar gələ bilər. Bir də onun payına düşmüş ömür əzabla, nigarançılıqla doludursa ehtiyac varmı Allahdan əbədi həyatı diləməyə? Suala müsbət və mənfi cavab vermək riskinə getməzdiniz! Filosoflar, ilahiyətçilər, fiziklər elmin dərininə endikcə "ölüm və ölüm qorxusu" anlayışına bir növ doğmalaşdılar və nəhayət, bu qənaətin elmi yozumunu beləcə adlandırdılar: "Qeyri - klassik elm". Və bu axtarış sahəsi dahi fizik A.Eynşteynlə M.Borun mülahizələrinə əsasən şərti də olsa

Rəqs terapiyasında düşüncə, hiss və hərəkət - üçü birlikdə hər hansısa bir məzmunu əks edə biləcəyini araşdırır (triada şəklində) və daxili bütövlüyün itkisini analiz edir. Qısaca, izah etsək, düşüncələrimiz, hisslərimiz və hərəkətlərimiz arasındakı əlaqəni qurmağa kömək edir. Burada bir aspektin dəyişilməsi iki digər aspekti də dəyişməyə cəlb edir...

Psixoloq Nərmən Sucayeva "Hurriyyet" qəzetinə müsahibəsində bildirib ki, insan üçün faydalı amillərdən biri də rəqsdir. Onun sözlərinə görə, həzin, şən musiqi seçimindən asılı olmayaraq, rəqs insana müsbət enerji verir.

Nərmən Sucayeva deyir ki, bədən və hərəkətlərimiz əslində özümüzü ifadə etmənin və ətrafla münasibət qurmanın ən təməl və ən erkən yoludur: "Ana bətnində özümüzü və ətrafı hiss etmək üçün əsas vasitəmiz bədənədir. Dünyaya gəldiyimiz ilk gündən etibarən də ətrafı qavramaq üçün bədəninizdən istifadə edirik, yəni bədəniniz ətrafla tanış olmaq üçün ilk vasitədir. Hər uşaq ilk coşğu, ağrı, həzz, qucaqlamaq və oyun təcrübələrini ilk dəfə valideynləri ilə münasibət zamanı bədən vasitəsi ilə yaşayır. Məsələn, oynayarkən anatasına yapışaraq, əllərindən tutaraq, onlarla emosional bağ qurur. Bədənle zəhin arasındakı əlaqəni (bağı) araşdırarkən və bunlar arasındakı əlaqəni yenidən qurarkən rəqs terapiyası hərəkətin ən təməl özünü ifadə etmə vasitələrindən biri olaraq istifadə olunur. Çünki rəqs yaradıcı, simvolik xarakter daşıyır. İnsan özünü ifadə etdikdə də daha yaxşı, sağlam hiss etməyə başlayır.

Rəqs terapiyası - bədən və hərəkətlərin vasitəsi ilə şəxsin öz hisslərini və konfliktlərini yaşamasına, tanımasına və ifadə etməsinə kömək etməsi üçün psixoterapiya metodudur. İnsanın bədən hərəkətləri, onun daxili ruhi həyatının əks etdirilməsi və ətraf-mühitlə əlaqələrin olması kimi baxılır.

Rəqs terapiyası bədən və psixikanın əlaqəli olduğunu və bir birinə daim qarşılıqlı təsir göstərdiklərini əsaslandırır.

- Dominant, intensiv düşüncələr və hisslərlə başa çıxma (öhdəsindən gəlmək) və onları ifadə edə bilmək;
- Uğursuzluq qorxusu;
- Şəxslərarası konfliktlər, ünsiyyət bacarığının olmaması, kommunikativ bacarığın çatışmaması (ünsiyyət bacarığının əksikliyi).

Rəqs terapiyası daha çox problemləri haqqında birbaşa danışmağı bacarmayan, danışmaq istəməyən şəxslər üçün məsləhət görülür.

Yuxarıda qeyd olunanlardan əlavə, bu terapiya yaxın adamların itkisi, təcavüz, ağır psixi xəstəliklər, xroniki xəstəlik zamanı da istifadə edilə bilər.

Yeniyyətmələr arasında ən

Rəqs terapiyasının faydaları

Rəqs terapiyası, yaxud onun əsas məqsədi nədən ibarətdir?

Rəqs terapiyası üçün belə bir aksioma mövcuddur ki, bədən-ruhun aynasıdır, hərəkət isə insanın "Mən"-inin ifadəsidir. Bu terapiya növü hərəkətlər əsasında insanın fiziki, sosial və mənəvi həyatını inkişaf etdirir".

Nərmən Sucayevaya görə, terapiyanın əsas məqsədi insanın düşüncə, duyğu və hərəkətləri arasındakı uyğunluq metodunu tapmaqdan ibarətdir: "Yeni münasibətlər qurarkən də, uyğunluğa əsasən mexanizmlər kəşf etməyi bacarmağı öyrədir. Çox vaxt insan bir şeyi düşünməyə başlayır, lakin başqa şey hiss edir. Nəticə olaraq da tamamilə fərqli şəkildə hərəkət edir, bu isə hər hansısa daxili konfliktə əks etdirir.

Rəqs terapiyasında düşüncə, hiss və hərəkət - üçü birlikdə hər hansısa bir məzmunu əks edə biləcəyini araşdırır (triada şəklində) və daxili bütövlüyün itkisini analiz edir. Qısaca, izah etsək, düşüncələrimiz, hisslərimiz və hərəkətləri-

miz arasındakı əlaqəni qurmağa kömək edir. Burada bir aspektin dəyişilməsi iki digər aspekti də dəyişməyə cəlb edir. Rəqs terapiyasının inkişafına mühüm töhvəni Wilhelm Reich-in "mişəçniy panüirg" nəzəriyyəsi gətirmişdir. O, ilk dəfə sübut etmişdir ki, insanın əzələ spazmi, sıxıntısı ("mişəçniy panüirg") uşaqlıqda yaranır, bu da daha çox cəzalandırılmaq qorxusu (misal üçün, valideyn uşağını tərbiyə edərək hər hansısa qadağalar qoyur və bəzən də cəzalar verə bilər. Bu zamanda uşağın əzələlərində müəyyən sıxıntılar yaranır və daim insanın cinsi duyğularının basdırılmaq gərəkliliyi ilə əlaqəli olur. Nəticədə komplekslər və sıxıntılar bədənə yığılır və müxtəlif zehni və somatik xəstəliklərə yol açır. Wilhelm Reich pasiyentlərin spontan bədən hərəkətləri ilə düzgün tənəffüs zamanı əzələ gərginliyini, sıxıntılarını azalda bilər, hansılar ki, insanın yaşamasına mane olur".

Psixoloq Nərmən Sucayeva: "Bu terapiya növü hərəkətlər əsasında insanın fiziki, sosial və mənəvi həyatını inkişaf etdirir"

Rəqs terapiyasının faydaları

Psixoloq hesab edir ki, rəqs terapiyası bir çox problemlərlə mübarizə aparmaq üçün istifadə edilə bilər:

- Emosiyaların əks etdirilməsi, emosional vəziyyətin yaxşılaşması;
- Fərqişləliyin artması (özünü dərk etmə), özünə inam, müstəqil və sağlam fərdiləşdirmə bacarığı;
- Düşüncə, duyğu və hərəkət arasındakı əlaqələrin qurulması;
- Adaptiv mexanizmlərin inkişafı və dəyişənlərin öhdəsindən gəlmə qabiliyyəti;

sıx görülən problemlərdən biri özgülən əksikliyi sayılır. Rəqs terapiyası vasitəsi ilə onlarda özünə hörmət hissini, özünü-ni pozitiv bədən görüntüsünü ortaya çıxardaraq yüksəldir. Rəqs insanın bədənini daha çəkici hala gətirir və bu da birbaşa "Mən"-in daha pozitiv olması ilə əlaqəlidir. Yeni hərəkətlərə hakim olmaq yeni duyğulara hakim olmaq deməkdir.

Rəqs terapiyası ilə bəzi sinir, kardioloji xəstəliklərlə məşğul olmaq tövsiyə olunmur. Buna görə də xroniki xəstəliklərdən əziyyət çəkən xəstələr ilk öncə öz həkimləri ilə məsləhət almalıdır.

Hazırladı: Jalə FAMILQIZI

Hindistan da öz ordusunu PUA-larla gücləndirir...

Uzaqdan idarə olunan hava vasitələri ikinci Dünya müharibəsində istifadə olunub. Radio ilə idarə olunan B-24-lər bombardman missiyaları üçün istifadə edilirdi. İndi Əfqanıstanda, İraqda, Səudiyyənin neft emalı zavodlarına PUA hücumları ilə proses daha fərqli vəziyyətə gəlib. PUA-lar global müharibənin gələcəyi kimi görünür.

Hindistanın müdafiə qüvvələri "Searcher Mk-2", "Heron" və "Sea Guardian" da daxil olmaqla bir neçə növden ibarət PUA parkına sahibdir. Ölkənin baş naziri Narendra Modinin ABŞ-a son səfəri zamanı 30 ədəd MQ-9 "Reaper" PUA-sı üçün 3 milyard ABŞ dolları dəyərində müqavilə elan edilib. Hindistan silahlı qüvvələrinin hər biri 27 saat ərzində havada qalma və 50.000 fut yüksəklikdə fəaliyyət göstərmək kimi xüsusi xüsusiyyətlərə malik bu PUA-lardan 10-nu alacaq. Onlar həmçinin lazerlə idarə olunan bombalar və "Hellfire" raketləri ilə silahlanacaqlar.

Hindistan Hərbi Dəniz Qüvvələri

Hindistan Hərbi Dəniz Qüvvələri 2020-ci ilin noyabr ayında ABŞ-dan icarəyə götürülmüş iki MQ-9 "Sea Guardian" PUA-sını ("Predator" PUA-larının bir növüdür) istismar edir. Bu PUA-lar ən azı 30 saat havada qala və həm dənizdə, həm də quruda hədəfləri ovlaya bilər. Şərqi Ladax kimi yüksək hündürlükdə sərhəd bölgələrində də istifadə edilə bilər. Hindistan Hərbi Dəniz Qüvvələrinin məsuliyyət zonası Madaqaskardan boğazına və ondan kənara qədər uzanır. Yerli ekspertlər deyir ki, MQ-9 REAPER PUA-ları ilə Hindistan Hərbi Dəniz Qüvvələri öz dəqiq zərbələri ilə tanınan Çinin "Wing Loong-II" PUA-larına qarşı durmaq iqtidarında olacaq.

Hindistan Hərbi Dəniz Qüvvələri, həmçinin İsrail istehsalı olan "Searcher Mk-II" və "Heron" PUA-larının üç eskadriyasından ibarət mövcud parkını təkmilləşdirmək üçün Müdafiə Nazirliyində məsələ qaldırılıb və buna razılıq verilib.

Hindistan HHQ-nin "Cheetah" layihəsi

800 milyon ABŞ dolları dəyərində olan bu layihə "Cheetah" adı ilə tanınır və keçən il Hind-Çin sərhədində qarşıdurma başlayan zaman sürətləndirilib. Layihə çərçivəsində hər üç xidmət qolunun Orta Hündürlükdə uzun müddət havada qala bilən (MALE) İsrail istehsalı "Heron"ların uzun məsafəli müşahidə, ixtisaslaşdırılmış missiyalar və dəqiq zərbələr həyata keçirə bilməsi üçün təkmilləşdirilmək nəzərdə tutulur. Bu müqavilə yekunlaşıb və tezliklə elan olunacaq.

Hindistan HHQ-nin zabiti Surəş deyir: "HALE, MALE PUA və əlavə AWACS ilə bağlı iş uzun il-

lərdir ki, davam edir. Bu, çin antik-lərinə reaksiya deyil. PUA-lar mübahisəsiz hava məkanlarında və HHM imkanları zəif olan qarşı effektivdir. Heç bir hava vasitəsi beynəlxalq sərhədi keçə bilməz. Bu, müharibə aktı sayılacaq".

"Cheetah" Layihəsi çərçivəsində, təxminən 200-ə yaxın "Heron"lar təkmilləşdiriləcək və kiçik piyada əleyhinə və zireh əleyhinə dəqiq hava-yer raketləri, xüsusi sensorlar və peyk naviqasiya sistemi ilə təchiz ediləcək. Bu, "Heron"lara raketləri daşımaq və atmaq imkanı verəcək. "Cheetah" layihəsi ilk dəfə HHQ tərəfindən 2013-cü ildə xidmətdə olan "Heron"ları təkmilləşdirmək məqsədi ilə təklif edilib. Hərbi Dəniz Qüvvələri və Quru Qoşunları daha sonra optimallaşdırma üçün işə başladı. Hindistan Silahlı Qüvvələrində istifadə edilən digər PUA olan "Searcher Mk-II" kiçik ölçüsünə görə silahla təchiz edilə bilməz.

Layihə Mərhələləri

"Cheetah" layihəsi mahiyyətə iki ayrı proqrama, yəni "Israel Aerospace Industries" tərəfindən dəstəklənən "Heron" PUA-larının silahlanması və təkmilləşdirilməsinə bölünür. Xərclər üzrə danışqlar yekunlaşıb və yekun müqavilənin tezliklə imzalanacağı gözlənilir. Hindistanın müdafiə naziri bununla bağlı İsrailə qısamüddətli səfər edib.

Hindistan HHQ, həmçinin İsraildən alınmış iki növ kamikadze tipli PUA idarə edir. Bunlara "Harpy" və "Harop" PUA-ları daxildir. Birincisi yerüstü vasitədən buraxıla bilər, "atdım-unutdum" prinsipi ilə işləyən sistemdir və istənilən hava şəraitində, gecə-gündüz işləyir. O, həmçinin düşmənin radarlarını məhv etmək və hava hücumundan müdafiə sistemlərini sıradan çıxarmaq üçün istifadə edilən avtonom silah sistemini eh-

tiva edir, "Harop" isə isə hərəkət edən vasitələr də daxil olmaqla, bir sıra hədəfləri məhv edə bilən "geçən sursat"dır.

Hindistan Quru Qoşunları

Bu arada, Hindistan Quru Qoşunları 200 milyon ABŞ dolları də-

şaf etdiririk, PUA sahəsində təcili olaraq kritik texnologiyaya ehtiyacımız var".

Sürətli satınalmalara əsasən, HHQ mobil anti-dron sistemi üçün sifariş verib, Hərbi Dəniz Qüvvələri də döyüş gəmiləri üçün oxşar sistem alacaq. Çatdırılmalar bir il ərzində gözlənilir.

Bu arada, Hindistan Quru Qoşunları 200 milyon ABŞ dolları dəyərində müqavilə əsasında İsraildən 4 "Heron TP" PUA icarəyə götürüb, onun təcili ehtiyaclarını ödəmək üçün nəzərdə tutulub, çünki "Cheetah" Layihəsi vaxt aparacaq. İcarə 3 illikdir və ilk 2 PUA artıq təhvil verilib...

yərində müqavilə əsasında İsraildən 4 "Heron TP" PUA icarəyə götürüb, onun təcili ehtiyaclarını ödəmək üçün nəzərdə tutulub, çünki "Cheetah" Layihəsi vaxt aparacaq. İcarə 3 illikdir və ilk 2 PUA artıq təhvil verilib.

"Heron TP"lər müşahidə məqsədləri üçün Ladaxdakı 3400 km-lik Faktiki Nəzarət Xəttində yerləşdiriləcək. "Heron TP"lər silahlandırılmayıb. 14 m uzunluğunda olan, qanadlarının açılışı 26 m olan "Heron TP" ən azı 45 saat havada qala bilər və geniş məsafə üçün Peyk Rabitə sistemləri, Avtomatik Taksi-Uçuş və Eniş, ultra uzun mənzilli müşahidə kameraları və digər ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilib.

Yerli Sənaye

"Make in India" təşəbbüsü çərçivəsində yerli sənayeye təkan vermək üçün Hindistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən yerli startaplar nəzərdən keçirilir. Hindistan Ordusunun general-leytenantı Vinod Bhatia bildirib ki, PUA-lar gələcək müharibələrin və sərhəd müdafiəsinin mühüm və ayrılmaz hissəsidir: "Biz yerli imkanları inki-

Startap imkanları

"Raphe mPhibr" şirkətinin PUA-ları müxtəlif faydalı yükləri daşıya bilər. Bundan əlavə, Heydərabadda yerləşən "Zen Tech" şirkəti HHQ-yə mobil anti-dron sistemi üçün sifarişlərə malikdir. Sürü PUA-ları artıq Böyük Britaniya, Rusiya, ABŞ və Çində istifadə olunur. Bunlar əlaqələndirilmiş hərbi missiyaları yerinə yetirməklə məşğul olan çoxsaylı PUA-lardır.

Navi Mumbai mərkəzli "ideaForge Technology" firması, öz "Switch" PUA-sını öz növünün ilk şaquli uçuş və eniş PUA-sı və sabit qanadlı hibrid PUA kimi təqdim edir. 30 qabaqcıl "Switch" taktiki PUA-larının ilk partiyasını Hindistan Ordusuna təhvil verib. 20 milyon ABŞ dolları dəyərində sifariş 2021-ci ilin yanvarında verilib. Bu PUA-lar LAC-də yerləşdiriləcək. "Switch"-in çəkisi 6,5 kq-dır və həm şaquli qalxma, həm də adi uçuş qabiliyyətinə malikdir. O, 4000 m yüksəklikdən 15 km-ə qədər kəşfiyyat, müşahidə və nəzarət apara bilər, küləyə saatda 10,8 knot-a qədər müqavimət göstərir.

Bir çox özəl Hindistan firmaları

da iş görür, lakin aşağıdakı sahələrdə yardıma ehtiyacları var:

Kvadrokopterlər

Terrorla mübarizə mühitində taktiki nəzarət üçün Hindistan Ordusunun piyada bölmələri yerli istehsal olunan geniş çeşiddə kvadrokopterlərdən istifadə edir. Əsasən Hindistan-Pakistan sərhədində yerləşdirilən bu kvadrokopterlərin qiyməti bir neçə min dollardan çox deyil.

AWACS

HHQ daha iki analoji sistem üçün müqavilə ilə 2009-cu ildən bəri 400 km məsafə qət edə bilən Rusiyanın İL-76 ağır yükdaşıyan təyyarələrində quraşdırılmış üç İsrail istehsalı "Phalcon" AWACS-dan istifadə edir. 800 milyon ABŞ dolları dəyərində olan bu müqavilə yekunlaşmaq üzrədir.

Bu ilin sentyabr ayında Hindistan hökuməti məxsus müdafiə tədqiqat agentliyinə - Müdafiə Tədqiqat və İnkişaf Təşkilatına (DRDO) IAF üçün altı yeni Havadan Erkən Xəbərdarlıq və Nəzarət (AEW&C) təyyarəsinin hazırlanması üçün 1,5 milyard ABŞ dolları dəyərində layihəyə icazə verdi. Bu təyyarələr A321 və A-319 təyyarələridir. Onlar DRDO tərəfindən hazırlanmış yerli "Active Electronically Scanned Array" (AES) radarı ilə təchiz ediləcək.

"Göydəki gözəl" kimi daha yaxşı tanınan AEW&C bütün daxil olan PUA-ları, qırıcıları və qanadlı raketləri yerüstü radarlardan daha tez aşkar edib izləyə bilər. Bu sistem həm də dənizdə missiyalar və gəmiləri izləmək üçün havadan idarəetmə mərkəzi kimi fəaliyyət göstərməyə qadirdir. Hindistan HHQ 3 İsrail "Phalcon"-dan başqa, "Embraer" təyyarəsinə quraşdırılmış iki yerli "Netra" AEW&C sistemini də idarə edir. AWACS və AEW&C təyyarələri xüsusi missiyalar üçün, həmçinin boşluqların mövcud olduğu xüsusi ərazilərdə hava nəzarəti və erkən xəbərdarlıq təmin etmək üçün nəzərdə tutulub.

Antidron sistemləri

Bu ilin iyul ayında Hindistanda HHQ bazasına PUA hücumundan sonra ölkənin üç silahlı xidməti DRDO-dan yerli anti-dron texnologiyasının alınması üçün imza atdı. Hökumətə məxsus "Bharat Electronics Limited" həm "sərt öldürmə", həm də "yumşaq öldürmə" qabiliyyətinə malik D4 adlı ilk yerli hərtərəfli PUA əleyhinə sistemi statik və mobil versiyalarda təmin etməyə hazırlaşır. D4-ün, mikro PUA-ları aşkarlamaq və qarışdırmaqdan əlavə, hədəfləri asanlıqla zərərsizləşdirdiyi iddia edilir.

Sevinc ƏLİYEV